

kvinner&familie

Medlemsblad for Norges Kvinne- og Familieforbund

Nr. 4/2008

*Familiens
framtid*

Stå oppreist, gi uttrykk for din tanke,
tilkjennegi din sannhet for at alle kan
dele den. Vær dristig og forkynn for all
verden: Bare de som våger, lever.

Lewis Morris

POSITIV KRITIKK TAKK

Det finnes en smittsom sykdom
som fortjener et granskende blikk.

Det er den evige trang til
å utøve all slags kritikk.

Ting kan ofte forbedres,
det er ingen tvil om det.

Gode råd til løsninger
er det man bør komme med.

Hvis ønsket er oppriktig;
å ville hverandre vel,
tenker man også igjennom
hva man kan bidra med selv.

Toril Sonja Gravdal

"Hvis du ikke vil skrive det ned og
undertegne det, så ikke si det."

Earl Wilson

INNHold

landsmøtet

- 4 Landsmøtet 2008 vel i havn
- 6 Ny forbundsleder og ny ledelse
- 8 Resolusjoner

internasjonalt

- 22 Øst Afrika
- 26 FOKUS nettverkskonferanse
- 28 Nordisk sommerkonferanse 2009 – innbydelse

miljø

- 30 Nytt fra miljø- og forbrukerutvalget
- 31 Klimakamp & Folkeopplysning

kultur

- 34 200 år med Henrik Wergeland
- 36 Hard Rain

andre spalter & artikler

- 11 Smått & Stort
- 12 Kontantstøtten
- 14 Smått & Stort
- 16 Menneskerettigheter
- 18 Nye arveavgiftssatser
- 20 Smått & Stort
- 33 Smått & Stort
- 38 Smått & Stort
- 40 Smått & Stort
- 46 Forbundsmateriell
- 47 Forbundsadresser

kvinner&familie

Nr. 4. 2008
122 årgang - Grunnlagt 1887

ASNVARLIG REDAKTØR:
Toril Sonja Gravdal

UTGIVER:
Norges Kvinne- og Familieforbund

This book is printed on Arctic the Volume. Arctic Paper is a holder of FSC traceability certificate.

ADRESSE:
Øvre Slottsgt. 6, 0157 OSLO
Telefon: + (47) 22 47 83 80
Telefaks: + (47) 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no

REDAKSJONSRADET:
Toril S. Gravdal
E-post: torilsgr@online.no
Odlaug Lysø Kleven
E-post: pnkleven@frisurf.no
Kirstin Neerbye Hagen
E-post: neerbyehagen@kvinnerogfamilie.no

INTERNETTADRESSE:
www.kvinnerogfamilie.no

ANNONSER:
Øvre Slottsgt. 6, 0157 OSLO
Telefon: + (47) 22 47 83 80
Telefaks: + (47) 22 47 83 99

ABONNEMENT:
Kan bestilles hos utgiver.
NOK 150,- pr. år.
Medlemmer av forbundet får bladet gratis
Bankgiro 6034.05.20680

DESIGN: punkt&prikke...
jeanettelarsen@bluezone.no
TRYKK: 07 Gruppen AS

Opplag: 6.000
ISSN: 0806-1173
Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser er ikke
tillatt uten etter avtale.

NESTE UTGAVE:
Februar 2009
Stoff innlevering: 13. januar 2008

Norges Kvinne- og Familieforbund

Norges Kvinne- og Familieforbunds arbeidsprogram for landsmøteperioden 2008 – 2010

KVINNEPOLITIKK:

Sikring av kvinners økonomiske rettigheter i likestillingsloven og ekteskapsloven.

Mål: Økonomisk likestilling mellom ektefeller i ekteskapet og mellom partene i samboerforhold, gjennom likedeling av inntekt og formue.

FAMILIEPOLITIKK:

Full barnehagedekning og økt kontantstøtte

Mål: Frihet for foreldre til selv å velge omsorgsform for sine barn.

MILJØ OG FORBRUKERPOLITIKK:

Matvaresikkerhet og kostvaner i hjem og skole.

Mål: Større kunnskap hos barn og unge om hva maten inneholder, sunt kosthold og hvordan mat tilberedes.

INTERNASJONALT SAMARBEID:

Internasjonalt samarbeid for å bedre kvinners levekår verden over. Dette innebærer informasjonsarbeid samt prosjektarbeid i den 3. verden og organisasjonsbygging i Øst- og Sentral-Europa.

Vårt arbeid springer ut fra følgende visjon:

Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser, verdsetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

Hensikten er å

Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Målet er

Samfunnspåvirkning i kvinne- og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

K&F er tilsluttet

Nordens Kvinneforbund (NKF) og Associated Country Women of the World (ACWW).

Vårt arbeid forberedes og følges opp gjennom våre utvalg som er

- Miljø- og forbrukerutvalget
- Beredskapsutvalget
- Internasjonalt utvalg
- Utvalg for barn og unge

Kjære medlemmer

Dere utgjør grunnmuren i Norges Kvinne- og Familieforbund. For at resten av byggverket skal stå støtt og oppreist er det nødvendig at denne grunnmuren blir tatt vare på, og for at dette skal la seg gjøre på en så optimal måte som mulig, er det tvingende nødvendig at kommunikasjonslinjene er gode. Deres ønsker og tanker er viktige. Derfor betyr det mye at dere tar kontakt når dere har noe på hjertet. Både telefon, e-post og postkasse er til enhver tid åpne for deres henvendelser.

Vi står foran store utfordringer. Våre saker, og de verdiene vi representerer, er av fundamental betydning i arbeidet for et varmere og mer inkluderende samfunn. En bærekraftig utvikling, med mennesket i sentrum, er avhengig av at vi fokuserer på de verdiene som er varige og umistelige. Det handler om omsorg og omtanke, likeverd og empati. Forbundet vårt har en lang historie som handler om å målbære disse verdiene, og vi har fortsatt mange svært viktige jobber å gjøre!

Det er viktig å se at hver og en av oss fyller forskjellige roller og oppgaver. Lagenes arbeid og engasjement i nærmiljøene er av uvurderlig betydning. Alt starter jo der, - i det som skjer tett inntil oss i de livene vi lever. Levende nærmiljøer, som ivaretar opplevelsen av fellesskap og tilhørighet, er i mine øyne verdens beste medisin mot ensomhet og fremmedgjorthet. Kanskje lengter mange mennesker i dag tilbake til en tid da nærmiljøene hadde mer livskraft. Kanskje har mange nærmiljøer tapt litt av sin varme etter hvert som "tids-karusellen" har skutt fart...

"Familiens framtid" er hovedparolen i den landsmøteperioden vi har gått inn i. Det er et omfattende tema, som inviterer til ettertanke. Familiens framtid er avhengig av vårt engasjement! Våre barn og barnebarn, - hvilken framtid ønsker vi at de skal møte? Og hvilken framtid ønsker vi å møte selv?

Politikere og styrende myndigheter skal vite at vi er her. Vi skal fortsette å være "vaktbikkje", og vi skal vite å "bite ifra oss" når det er på sin plass. Jeg håper også at dere fortsetter å bruke lokalavisene deres for alt de er verdt. Jeg sa i min tale på landsmøtet: "Etter min mening burde alle våkne kvinner og menn være medlemmer hos oss." Jeg mener virkelig det. Det vi står for er helhetstenkning og menneskeverd. Våre fire hovedsatsningsområder favner de viktigste elementene i menneskers liv.

Jeg ønsker oss lykke til alle sammen, og gleder meg til det samarbeidet vi skal videreutvikle gjennom de neste to årene.

Fredelig førjulstid til dere alle sammen.

Med vennlig hilsen
Toril Sonja Gravdal
FORBUNDSLEDER

Landsmøtet 2008 vel i havn for Norges Kvinne- og Familieforbund

Landsmøtet 2008 for Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) fant sted på Radisson SAS Lillehammer hotel i tiden 17. - 19. oktober.

Av WENCHE ROLSTAD,
KRETSLEDER I OPPLAND KRETS

Under åpningen var to ordførere tilstede, Synnøve Brenden Klemetrud fra Lillehammer som ønsket Landsmøtet velkommen til Lillehammer og Bjørn Iddberg fra Gjøvik som delte ut Kongens Fortjenstmedalje i sølv til Inger Grindaker fra Gjøvik lag. Hun fikk den for frivillig og ubetalt arbeide. (Se www.kvinnerogfamilie.no kretser/lag oppland).

Ca 180 delegater, observatører og gjester tilstede i løpet av de 3 dagene landsmøtet varte. Gjester foruten de to ordførerne var fylkesmannen i Oppland Kristin Hille Valla, 2. nestleder i Krf Inger Lise Hansen, leder i Norges Bygdekvinnelag Kathrine Kleveland, nestleder i Kvinners Frivillige Beredskap (KFB) Anne Lise Johnsen og generalsekretær i Populus studieforbundet folkeopplysning Jan Heier. Alle hilste Landsmøtet.

Vårt æresmedlem Ingunn Birkeland og tidligere forbundsledere Anne Marit Hovstad, Elisabeth Rusdal og Bjarnhild Hodneland var gjester under hele møte. Ingunn Birkeland hilste Landsmøtet under festmiddagen.

Fem resolusjoner ble vedtatt; Gi voldtektssaker høyere prioritet, Høy livskvalitet også for sykehjemsbeboere, Skole - investering for

framtiden, Tannhelse - en helseutfordring og Økt fedrekvote/bedre permisjonsrettigheter. Disse kan du lese i sin helhet på web-siden til K&F www.kvinnerogfamilie.no.

Noen av sakene som det ble vedtatt å jobbe videre med var;

- Omsorgslønn. K&F krever at staten overtar ansvaret, oppgraderer og forbedrer den. Videre at omsorgslønn legges inn i trykkesystemet slik at vi får en rettferdig ordning som følger samme retningslinjer i hele landet.
- Eldreombud. K&F vil arbeide for at det oppnevnes et statlig eldreombud som skal ivareta de eldres rettigheter og behov.
- Fødesituasjonen. Norge vil ha flere barn! – Hva med fødesituasjonen? Her krever vi at gravide kvinner får anstendige forhold ved fødselen, og at ingen fødeavdelinger/-stuer legges ned og at jordmor må følge den fødende ved lengre transport.
- Politiattest ved arbeid med barn og unge. Her skal sentralstyret følge opp saken når den kommer i lovforslags form

Vanligvis er det lite vi ser fra stedene der Landsmøtene blir arrangert, derfor ville vi få til en utfukt i år. I tillegg til

vedtektssaker og andre saker var det derfor lagt inn tid til en utfukt på lørdag. Hvor vi skulle var hemmelig helt til vi skulle dit. Målet var Maihaugen og ca 160 av landsmøtedeltagerne var med. Her ble vi delt i grupper og besøkte forskjellige tidsaldere. Vi var i hus der folk spilte fra det tidsår huset var. Alle var begeistret for dette. Været var på vår side, så alle hadde en fin tur i Lillehammerluften før festmiddagen på kvelden.

Ved festmiddagen var bunader fra hele landet representert. Synd det ikke er tid til bunadtog, men da måtte Landsmøtet vart en dag lengre. Inger Grindaker overleverte gave fra Gjøvik lag til forbundet, ved forbundsleder Ann-Louis Nordstrand, ved festmiddagen. Det var en sjekk pålydende kr 10 000. Forbundsleder takket for den flotte gaven.

Etter middagen fredag og under festmiddagen lørdag var det underholdning av lokale krefter. Dette var så populært at de måtte gi ekstranummer begge dagene.

Søndag var det den årlige tv-innsamlingen. Mange av landsmøtedeltagerne er vanligvis ute med bøsser, eller er med på annen måte i denne store dugnaden. Vi ble derfor

enig om at vi skulle ha kronerulling. Dette innbrakte kr 11 250 som er oversendt tv-aksjonen til Blå Kors sitt arbeid for barn av rusavhengige foreldre. Et flott resultat!!! Takk til alle som ga!

Søndag valgte vi også ny forbundsledelse. Dette kan du også se på web-siden til K&F, www.kvinnerogfamilie.no

Så sier vi vel blåst for dette Landsmøtet, og vi håper og tror at alle har reist hjem med et fint minne og med masse inspirasjon til å jobbe videre i de respektive lag!!!

Ny forbundsleder i K&F

På landsmøtet i Lillehammer 19.oktober 2008 ble Toril Sonja Gravdal valgt til forbundets leder. Mange kjenner Toril som kvinnen med den myke rolige stemmen og som leser så mange fine dikt, de fleste skrevet av henne selv, og vi lytter andektig til ordene som ofte gir oss grunn til ettertanke.

Toril har lang erfaring i sitt arbeid for K&F. Hun har vært i diverse utvalg, vært lagleder, kretsleder, vara til sentralstyret og nå sist 1. nestleder før hun på årets landsmøte ble valgt til forbundsleder.

Selv om Toril har lang erfaring i K&F er det en stor og krevende jobb hun nå har sagt ja til. Vi tror helt sikkert hun vil klare den, men det er også vi som medlemmer og tillitsvalgte som må gi henne vår støtte. Det kan vi bl.a. gjøre ved å være aktive i vårt nærmiljø, i lag og krets, ja kanskje verve flere medlemmer. Toril vil nok også bli glad for å få interessant stoff til medlemsbladet. Lykke til som forbundsleder.

Bjarnhild Hodneland

MORSKJÆRLIGHET

En livsgave er større
enn alle andre ting jeg vet:

-evnen til å føle

en mors kjærighet

Den mest trollete ungen
blir verdens vakreste juvel
for moren som favner
den vesle med sin sjel.

Toril Sonja Gravdal

Den nye ledelsen i K&F

Forbundsleder: Toril Sonja Gravdal

1.nestleder: Grete Nordbæk

2. nestleder: Eldbjørg Gunnarson

Sosialt samvær

Maihaugen

PRESSEMELDING 17.10.2008

TILDELING AV KONGENS FORTJENSTMEDALJE UNDER
ÅPNINGEN AV NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUNDS
LANDSMØTE PÅ LILLEHAMMER I DAG

Inger Grindaker fra Gjøvik ble tildelt Kongens Fortjenstmedalje i sølv under åpningen av Norges kvinne- og Familieforbunds Landsmøte 2008 på Lillehammer. Det var ordfører i Gjøvik, Bjørn Iddberg, som foretok den høytidelige utdelingen.

Ingers første lag var Østre Gran husmorlag der hun begynte i 1945. Her var hun også leder en tid. Hun flyttet en del og har derfor også vært med Husmorlagene i Alvdal og Jaren. Her var hun også medlem av styrene. Inger har også vært medlem i kretsens styre som studieleder. Nå er hun lagleder i det som tidligere het Gjøvik Husmorlag, som i dag er et lag av Norges Kvinne- og Familieforbund (tidl. Norges Husmorforbund). Hun fikk medaljen for sitt mangeårige arbeide for lag og krets.

Hun er et "stå på menneske" og inspirerer og motiverer andre så de også blir med. Hun sparer seg ikke selv, men står på for det hun mener er riktig. Hun har virkelig jobbet for forbundets saker i alle år. I tillegg til det vanlige arbeidet i laget, synger hun også i kor, er med på treff for å hygge for eldre. Hun er bl.a. opptatt av miljøet og hygge for andre.

Til tross for sin høye alder, hun fylte 85 år i juli, står hun på. Hun er og har vært en inspirator for andre, både lokalt og på kretsplan. Hun arrangerer turer for medlemmene, de fleste er pensjonister, til hygge og nytte. Hun har stått på for sykehuset i Gjøvik i flere perioder både for utstyr til sykehuset og for at det ikke skal bli dårligere tilbud.

Styret i Oppland krets av Norges Kvinne- og Familieforbund er stolte over at Ingers mangeårige innsats for både de lokale lagene og for kretsen i Oppland og for nærmiljøet og byen sin, har gjort sitt til at hun kan fikk tildelt Fortjenstmedaljen.

Følgende resolusjoner ble sent fra landsmøtet i Lillehammer:

ØKT FEDREKVOTE/BEDRE PERMISJONSRETTIGHETER!

Landsmøtet 2008 i Norges Kvinne- og Familieforbund er fornøyd med forslaget om økning i fedres fødselspermisjon.

Vi er likevel ikke tilfredse. Vi krever videre økning av fedrekvote, som ikke skal gå på bekostning av mors permisjon.

Norges Kvinne- og Familieforbund krever at far får lovfestet rett til egen opptjening av permisjonsrettigheter, uavhengig av mors inntekt.

Norges Kvinne- og Familieforbund ser dette som et viktig virkemiddel for økt likestilling og valgfrihet i familien.

GI VOLDTEKTSSAKER HØYERE PRIORITERING

De nordiske landene regnes som foregangsland i forhold til likestilling mellom kjønnene. Det er utrolig at de samme landene gir voldtekts ofre liten mulighet til å oppnå rettferdighet i rettssystemet.

I følge Amnesty's ferske felles nordiske rapport kommer Norge dårligst ut, med fellende dom bare i hvert åttende anmeldte forhold.

Dette vitner om en uakseptabel behandling av voldtekts ofre og en uverdigg behandling av kvinner i særdeleshet.

Landsmøtet 2008 i Norges Kvinne-

og Familieforbund krever at politietterforskningen i voldtektssaker prioriteres. Saksfeltet gis derved høyere status. Henleggingsprosenten må reduseres betydelig.

SKOLE – INVESTERING FOR FREMTIDEN

Landsmøtet 2008 i Norges Kvinne- og Familieforbund krever at myndighetene setter fortgang i arbeidet med å sikre elevenes arbeidsmiljø og inneklima ved norske skoler.

Det er uakseptabelt at et stort antall skoler fortsatt driver sin virksomhet med dispensasjon fra gjeldende forskrifter.

Vi krever videre at opplæringsloven følges. Alle elever som har krav på spesialundervisning skal sikres dette på en forsvarlig måte.

Barn trenger voksenkontakt, og lærere trenger en relevant mulighet til å "se" hvert enkelt barn.

Myndigheter, sørg for tilstrekkelig lærertetthet!

HØY LIVSKVALITET OGSÅ FOR SYKEHJEMSBEBOERE

Beboere på sykehjem må selv betale private firmaer for å få seg en "luftetur".

Grunnen er for lav bemanning på sykehjemmene.

Landsmøtet 2008 i Norges Kvinne-

og Familieforbund (K&F) krever at uansett økonomi, skal alle beboere ha mulighet til å komme på "luftetur" eller lignende uten ekstra kostnader.

K&F krever også at beboere, spesielt demente, alltid skal ha med seg en ansatt til undersøkelse/ behandling utenfor sykehjemmet.

Mulighetene for et verdig liv de siste årene bør være like for alle, uansett økonomisk situasjon.

TANNHELSE – EN HELSEUTFORDRING

God tannhelse er av avgjørende betydning for menneskers generelle helse.

Høye priser og manglende refusjonsordninger for tannpleie fører imidlertid til at mange mennesker unnlater å ta vare på egen tannhelse på en tilfredsstillende måte.

Dette er svært bekymringsfullt.

Som et viktig sykdomsforebyggende tiltak, krever landsmøtet 2008 i Norges Kvinne- og Familieforbund at det etableres omfattende refusjonsordninger for tannpleie, på samme måte som det i dag finnes for øvrig helsepleie.

ELDREOMBUD

AV ODLAUG LYSØ KLEVEN

Vi har pasientombud, likestillings- og diskrimineringsombud, barneombud, forbrukerombud, Sivilombudsmannen osv., men vi har ikke noe eldreombud for hele landet.

Som kjent vil det i de nærmeste årene bli en sterk økning i antall eldre. De vil etter hvert trenge mange tilbud og tjenester fra det offentlige. Spesielt de eldste eldre og de syke eldre vil trenge mye pleie og omsorg. Dessverre mangler vi mange sykehjemsplasser til disse.

Omsorgsboliger og hjemmesykepleie er ikke tilstrekkelig for denne gruppen eldre.

Dette blir en stor utfordring for det offentlige/kommunene.

Det er ikke bare i helse- og omsorgssektoren de eldres rettigheter kan bli nedprioritert. Dette kan gjelde på mange samfunnsområder.

Det er ofte de mest ressursvake som rammes. Få taler deres sak, og om noen prøver er det vanskelig å bli hørt.

Derfor krever Norges Kvinne- og Familieforbund at det oppnevnes et eldreombud som skal ivareta de eldres rettigheter og behov overfor myndighetene.

Eldreombud oppnevnes av Regjeringen, og skal fungere på samme måte som Barneombudet, men selvsagt mot en annen målgruppe og andre interessefelt.

Det må kunne gi informasjon om de eldres rettsstilling.

Ombudet må være en klageinstans, og også en vaktbikkje som skal påse at lover og regler blir fulgt.

Eldreombudet skal være et uavhengig, selvstendig og partipolitisk nøytralt organ, og dets oppgave blir å arbeide for at de eldres rettigheter og behov blir ivarettatt på alle samfunnsområder.

Da denne saken var oppe på vårt landsmøte i oktober ble følgende vedtatt:

”Norges Kvinne- og Familieforbund arbeider for at det oppnevnes et statlig eldreombud som skal ivareta de eldres rettigheter og behov”.

Dette er et helt nytt forslag som vi vil arbeide videre med, for så å ta det opp i de politiske organer.

POLITIATTEST FOR PERSONER SOM SKAL HA OPPGAVER KNYTTET TIL MINDREÅRIGE

AV ODLAUG LYSØ KLEVEN

Nedre Buskerud Krets sendte denne saken til behandling på landsmøtet i oktober med følgende tekst : ”Det er fremkommet så mye i aviser og nyheter at dette er en viktig sak.

Saken går på at alle som arbeider med barn og ungdom både i frivillig og lønnet arbeid skal ha obligatorisk politiattest. Dette er meget viktig for at alle barn skal føle seg trygge. Dette skal gjelde skole, fritidsordning, institusjon, idrettslag og kor for eksempel”.

Sentralstyret har mottatt en høring om denne saken, og jeg svarte på den. Vi vurderte denne saken og kom til at når vi allerede hadde sendt svar til Justis- og Politidepartementet kunne vi ikke sende en ny henvendelse på dette tidspunkt.

Derfor ba sentralstyret om og fikk landsmøtets tillit til å følge opp denne saken når den kom i lovforslags form.

Jeg kan referere litt fra høringen og vårt svar:

POLITIATTESTENE KAN DELES INN I TRE GRUPPER:

- En ordinær politiattest er en attest hvor det er anmerket straff, strafferettslige reaksjoner, eller andre tiltak i anledning straffbare handlinger den enkelte har begått.
- En uttømmende politiattest er en attest som viser brudd på alle straffebestemmelsene og uten tidsbegrensning.
- Med en begrenset politiattest forstås en attest som inneholder opplysninger om straffer, strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak knyttet til utvalgte straffebestemmelser. For begrensede attester fremgår det vanligvis av hjemmelsgrunnlaget at det ikke gjelder noen tidsbegrensning. Dagens politiattester på områder der personer skal ha oppgaver knyttet til mindreårige er hovedsakelig begrensede.

K&F mener at hovedregelen fortsatt bør være et krav om begrenset politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige. Den begrensede politiattesten, i tillegg til dagens seksuelle overgrep mot barn, bør utvides til å omfatte enkelte seksuelle overgrep mot voksne, grove legmskrenkelser, forsettlig drap, ran, mishandling i nære relasjoner, menneskehandel og narkotikaforbrytelser.

I adopsjonssaker bør det kreves uttømmende politiattest. Det samme bør kreves av ansatte i barneverninstitusjoner, og de som skal godkjennes som fosterforeldre og de som bor i fosterhjemmet. Samme krav bør også stilles til avlastningshjem.

Likeså skal de som ansettes i asylmottak, barnehager, grunnskolen og skolefritidsordningen legge frem tilfredsstillende politiattest.

Beskyttelseshensynet tilsier at barn og unge må beskyttes mot å komme i tillits- eller avhengighetsforhold til personer som kan påføre dem skader og/eller svært uheldig påvirkning. Staten har et særlig ansvar for å sikre at hensynet til barnets beste blir ivarettatt.

Som en samlet vurdering mener K&F at ved vurdering av de ulike hensyn man må overveie-resosialiseringshensynet til lovbrøtere som har sonet sin straff- og beskyttelseshensynet til barn og unge- så må beskyttelseshensynet til barn og unge veie tyngst. Barn og unge er sårbare, og hensynet til deres beste må alltid være det avgjørende i spørsmålet om krav til politiattest.

OMSORGLØNN

AV ODLAUG LYSØ KLEVEN

Omsorgslønn – som mulighet for en viss økonomisk kompensasjon for ”særlig tyngende omsorgsarbeid” for egne familiemedlemmer, var først hjemlet i Kommunehelseloven på 1980-tallet – fra 1991 i Lov om sosiale tjenester. Ytelser etter Lov om sosiale tjenester er et kommunalt ansvar. Det er ingen statsrefusjon eller øremerking av midler fra Staten.

Det er store svakheter ved nåværende ordning. Etter Lov om sosiale tjenester har ikke kommunene plikt til å yte omsorgslønn til den enkelte familie, bare til å ha omsorgslønn som en kommunal ordning. (En post på budsjettet). Den er ett virkemiddel av flere for å oppfylle den kommunale plikten til å tilby hjelp til den som trenger det, men hvordan virker den i praksis?

Det er store ulikheter mellom kommunene, mye på grunn av

kommunenes økonomi. Hvor mange oppnår å få omsorgslønn, hvor stort beløp ytes, og hvor mange timer gis det kompensasjon for?

For at tilbudet skal bli likt og rettferdig, og ikke avhengig av hvor en bor i landet, krever vi at ordningen blir en statlig oppgave, og at den går inn i trygdesystemet.

Vi krever også at ordningen oppgraderes og forbedres.

Dersom Staten overtar ansvaret for omsorgslønnen, må det utferdiges et regelverk som er likt for hele landet.

Rammetilskuddet som kommunene mottar fra Staten for personer over 80 år, er ikke øremerket, og kan derfor brukes der kommunene mener behovet er størst.

Norges Kvinne- og Familieforbund var med på starten av arbeidet med å få innført omsorgslønn for tyngende pass og pleie i hjemmet. Vi var representert i Gjærvoldutvalget, og ønsket den gang øremerkede midler til kommunene, men kom da i mindretall.

Norges Kvinne- og Familieforbund har hatt et team (der flere organisasjoner var med) som har arbeidet med denne saken, og vi har lagt frem et forslag for Sosialkomiteen i Stortinget om en ny ordning for omsorgslønnen.

Da det blir stadig flere eldre som vil trenge pass og pleie, og vi har mangel på sykehjemsplasser, vil behovet for pleie i hjemmet bare øke.

Derfor ble denne saken tatt opp på vårt landsmøte i oktober, og følgende vedtak ble fattet:

”Norges Kvinne – og Familieforbund krever at Staten overtar ansvaret for omsorgslønnen, og oppgraderer og forbedrer den. Den må legges inn i trygdesystemet, slik at vi får en rettferdig ordning som følger samme retningslinjer i hele landet”.

Saken vil bli tatt opp med Helse og Omsorgsdepartementet og politikere på Stortinget.

FØDESITUASJONEN

NORGE VIL HA FLERE BARN!
HVA MED FØDESITUASJONEN ?

AV ODLAUG LYSØ KLEVEN

I 2007 lovt helseministeren at neste år – da skulle ingen fødeavdelinger stenges av økonomiske grunner! I ettertid viste det seg at de forventede innsparingene var minimale.

I 2008 – fødeavdelinger stenges over hele landet i sommermånedene! De klarer ikke engang å samordne stengingen, slik at flere avdelinger i geografisk nærhet stenger samtidig. I tillegg hadde i år også jordmødrene i de berørte kommunene ferie. Dette medfører lang og uforsvarlig transport for de fødende, opptil 200-250 km i bil, gjerne med ferger inkludert. Hva det betyr av utrygghet for den enkelte, kan i allefall kvinner se.

De siste årene har flere mindre fødeavdelinger blitt lagt ned. Begrunnelsen er at det er tryggere å føde ved store avdelinger der man har mer erfaring med ulike fødselssituasjoner. Flott – men har en tatt hensyn til kommunikasjonene? For den fødende er det viktigst å komme til en fødeavdeling (uansett størrelse) og få hjelp i første omgang. Skulle det så vise seg at fødselen skaper problemer, kan helikoptertransport relativt raskt overføre mor og barn til større

enheter. Den muligheten har en ikke i en bil, i en skyssbåt, på en ferge.!

Må fødsel skje på større avdelinger, kan mor og barn flyttes tilbake til den lokale enheten for å kunne få besøk av familien.

Fra mange deler av landet hører vi også om fødeavdelinger som trues også om nedleggelse hvis ikke fødselstallet når 500 pr. år.

Drektige dyr har bedre vern enn gravide kvinner; det er forbudt ved lov å frakte storfe de fire siste ukene før forventet kalving.

Denne saken var oppe til behandling på landsmøtet i oktober, og følgende vedtak ble fattet:

”Norges Kvinne- og Familieforbund krever at gravide kvinner får anstendige forhold ved fødselen, og at ingen fødeavdelinger/ fødestuer stenges eller legges ned! Ved lengre transport må jordmor følge den fødende.”

Saken vil bli tatt opp med Helse- og Omsorgsdepartementet så snart det kan avtales et møte.

Foreldreringen

Studiering utarbeidet av VOFO-voksenopplæringen

Aug.-07 ble jeg kontaktet av Populus og spurt om å være med i et prøveprosjekt kaldt "foreldreringen".

De ville at en organisasjon som jobber for barn og unge skulle stå bak. Det var naturlig å spørre Kleive K.& F. lag om de var interessert. Kleive ble med, jeg ble ringleder og Tone Holene fra Populus, ble min veileder.

Det var 8 forskjellige prøveprosjekt som deltok, fordelt rundt i landet.

Etter en felles evaluering og noen justeringer ble "foreldreringen" landsert som studiering i Oslo febr.-08.

7-8 foreldre, fra Kleive, med barn i barnehage var med. Prøveprosjektet ble gjennomført høsten-07 etter ei fast studieplan og gjennomført over 5 kurskvelder, 15 timer.

NYTT KURS :

På prøveprosjektet var det 4 mødre som var gravid og som ønsket å fortsette og møtes etter at barna ble født vår-08.

Derfor ble det registrert et nytt

Er Thea landets yngste juniormedlem?

kurs : "foreldrering" i mai/juni -08 og som fortsatt er i drift. Det er ca. 15 mødre, åpent også for fedre, og 16 babyer (1 tvillingpar)som møtes annenhver tirsdag 12.00-14.00.

Møteplassen deres er et rom i klubbhuset til et lokalt idrettslag, hvor de har det sosialt over en kopp kaffe /te, babyene er og med.

Vi regner med å avslutte denne studieringen i nov.-08

KURS INNHOLD :

- ønsker å være ei uformell gruppe, snakke om hverdagslige utfordringer, både gode og dårlige erfaringer, gi hverandre støtte og gode råd, samt å ta opp spesielle tema som interesserer gruppen, som:
- førstehjelp for småbarn
- babytrim / babysvømming

Ei tar en liten blund i vogna si, mens mamma passer på.

- framtiden, er det barnehageplass i nærmiljøet?

-- temaene kommer opp etter hvert som de treffes, og mødrene undersøker selv mulighetene for å gjennomføre sine ønsker.

Kleive K.&F.lag ønsker å hjelpe de økonomisk til f.eks. å bruke fagpersoner. Vi er og åpne for spørsmål de kommer med.

De fleste babyene er junior-medlemmer i Kleive K.&F. lag.

VISJON:

Det er ønske om å registrere en ny "foreldrering" i jan.-09.

Kanskje kan vi få til dette som et fast tilbud vår og høst...

*Studieleder Reidun Ellingsgård,
Kleive K.&F. lag*

Kontantstøtten

Kontantstøtten lever et farlig liv. Fram mot stortingsvalget i 2009 blir en av våre viktige oppgaver å forsvare dens eksistens. Faren for at den blir helt borte er overhengende og stor. For Norges Kvinne- og Familieforbund er "frihet til å velge" et viktig prinsipp. Kontantstøtten er vår "baby". La oss beskytte og forsvare den, slik enhver mor gjør med sine barn. Her følger tre avisinnlegg vi har hatt i sakens anledning.

FULL BARNEHAGEDEKNING – ELLER KONTANTSTØTTE ?

Forholdene må legges til rette for at vi kan utføre oppgaven vår som foreldre optimalt! Gi oss fleksible løsninger, slik at vi kan finne "vår måte", og fri oss fra tanken om å pådytte alle barnefamilier de samme løsningene.

Barnehageplass til alle som ønsker det er et viktig mål. Like viktig må det imidlertid være at vi gis muligheten til tid og overskudd til barn og familieliv. For noen vil kontantstøtten være nøkkelen som muliggjør dette i barnas 3 første leveår. Så vi sier: "Ja takk, begge deler: Barnehageplass til alle som ønsker det og kontantstøtte til dem som vil ivareta omsorgen for sine 1 og 2 åringer på andre måter".

*Toril Sonja Gravdal
Forbundsleder Norges Kvinne- og Familieforbund*

Kontantstøtte/statsstøtte til barnehager

AV TORIL SONJA GRAVDAL
FORBUNDSLEDER NORGES KVINNE- OG
FAMILIEFORBUND

Jeg vil takke Asbjørn Nilsen for at han i BT 5. september presenterer en av de mange feilaktige påstandene som brukes som argument mot kontantstøtten. Han skriver: "Sett fra statens side blir barnehagestøtten en "utgift til inntekts ervervelse". Kontantstøtten er derimot en ren utgiftspost i statsbudsjettet".

La oss se litt nærmere på denne påstanden. Kontantstøtten utgjør i dag en månedlig sum på rundt 3300,- kroner. En plass i en privat barnehage utløser omtrent det dobbelte i statlig og kommunal støtte for hvert barn som er i barnehagen i 8 timer pr. dag. Dersom barnet er der lengre økes støtten med i overkant av 1000,- kr i måneden. De kommunale barnehagene mottar enda mer. I 2007 utgjorde, på landsbasis, den gjennomsnittlige foreldrebetalingen for en kommunal barnehageplass 18 % av barnehagens totale driftsutgifter.

Foreløpig har jeg ikke hørt om familier der både mor og far samtidig

velger å være hjemme sammen med 1 og 2 åringene sine. Altså er sannsynligvis en av foreldrene yrkesaktiv og betaler sin skatt. Det jeg har hørt om mange ganger er alene-familie-forsørgere som arbeider skift eller turnus, og som ikke finner et dekkende tilbud i dagens norske barnehager. De må finne andre løsninger når de skal arbeide kvelds- eller nattskift, og kanskje har slett ikke alle familie eller venner som vil gjøre denne barnepassejobben gratis....

Det jeg også har hørt om, er familier som bor der barnehage ikke finnes, og sannsynligvis heller aldri kommer til å finnes. Ikke vanskelig å forstå at det kan være upraktisk å frakte barna lange avstander for at man skal kunne gjøre den jobben man betjener fra et hjemmekontor eller hjemme på gården. Selvangivelsen får de derimot i postkassen slik som alle andre yrkesaktive her i landet.

I tillegg til dette har jeg hørt om mange som ønsker tid sammen med de minste barna sine, mer enn noen korte timer før og etter barnehagen.

Kanskje synes de at en "arbeidsdag" på opp imot 9 timer kan være litt i meste laget for 1 og 2 åringene. Kanskje har de også en tro på at det betyr noe for barnets utvikling og helse at det skånes mot for mye stress i disse første årene av livet.

Asbjørn Nilsen er opptatt av statsbudsjett og tall. Jeg vil avslutte med å takke for at han så tydelig synliggjør at det ulønnede omsorgsarbeidet som utføres i dette landet ikke er særlig høyt verdsatt. Det har det vel i grunnen aldri vært. Er ikke tiden snart moden for å se at det arbeidet som utføres uten betaling også er av uvurderlig verdi? - Og at verdiskaping egentlig handler om så mye, mye mer enn de kronene vi idag måler som tall vårt årlige statsbudsjett... Dessuten; dagens generasjoner av barn er framtidens generasjoner av arbeidstakere. Det er en viktig jobb, både å bære dem fram og å oppdra dem. La oss ikke undervurdere foreldrenes rolle og kompetanse til selv å velge den omsorgsformen som passer best for egne barn.

Frihet til å velge

Under overskriften "Min valgfrihet" spør lærer Anita Reite Onen hvorfor det er så viktig for finansministeren å få fjernet kontantstøtten. "Er det ikke bedre at Norge presenterer seg som landet med valgmuligheter i stedet for en slik detaljstyring?" , skriver hun, og retter fokus mot noe som burde være viktig og dyrebart for oss alle sammen: Friheten til å velge.

AV TORIL SONJA GRAVDAL
FORBUNDSLEDER NORGES KVINNE- OG
FAMILIEFORBUND

Norges Kvinne- og Familieforbund ser kontantstøtten som et helt nødvendig og uunnværlig tilbud. Derfor har vi også vært en av dens aller fremste forkjempere. Selv om flertallet av småbarns-foreldrene i dag velger barnehageplass og fulltids arbeid, finnes det i overkant av 52 000 barn som mottar kontantstøtte. Noen av dem bor på steder der det ikke finnes barnehage, noen har foreldre med en arbeidstid som ikke passer inn i barnehagens åpningstider, og noen har foreldre som rett og slett ønsker å tilbringe hverdagen sammen med de minste barna. Ganske forståelig, tenker mange av oss. Hvorfor skal de ikke gis muligheten til det?

Det finnes så mange bra barnehager, så mange dyktige barnehageansatte, så mye flott sosialt samvær med andre barn i barnehagen, men, som Anita Reite Onen skriver: "Er det så farlig om jeg velger å drøye litt med å sende guttene fra meg?"

Hvem skal bestemme hva du og jeg skal gjøre? Er det så urimelig at en liten del av den statsstøtten som gis til alle barnehagebarn, gjennom subsidierte barnehageplasser, tilkommer de barna som har foreldre som velger annerledes mens barna er små? Kanskje er det nettopp kontantstøtten som gjør det mulig for dem å velge en litt mindre stressende hverdag i en kort periode av barnas liv...

De aller fleste foreldre er bra for barn. De aller fleste foreldre er kompetente omsorgspersoner som er i stand til å ta egne valg. Gi småbarns-

foreldrene forutsigbarhet; full barnehagedekning og en fortsatt og forbedret kontantstøtte.

Og: Fri oss fra det argumentet som oftest brukes når kontantstøtten angripes; innvandrer-kvinnenes situasjon. Kan det hende at flere av disse kvinnene faktisk ønsker å ha omsorg for egne barn mens de er små? Er det vi som skal fortelle dem at de tar feil? - Eller kunne vi legge forholdene til rette for integrering på flere måter enn gjennom fulltidsbarnehage for barna deres? Kanskje finnes det også alternative løsninger? - både i forhold til å skape et sosialt nettverk rundt kvinnene og i forhold til det å lære barna å snakke norsk. Dessuten; hvilke reelle valg har disse kvinnene egentlig? Får de den barnehageplassen politikerne mener at de skal ha? Og får de jobb? For om de

ikke det gjør, så er det i hvert fall godt at de i det minste får kontantstøtte...

"Kan ikke jeg få lov å velge å være hjemme når de er små?" skriver Anita Reite Onen, og fortsetter: "Jeg gjør en god jobb!" Vi tviler ikke ett sekund!

Joda, de fleste barn har det flott i barnehage. Kontantstøtte er noe som kun gis i to år, fra fylte 1 til fylte 3 år. - Selv om enkelte får det til å høres ut som om denne støtte-ordningen varer helt til barna konfirmeres. Vi ønsker frihet til å velge! La kontantstøtten leve!

En liten påminnelse

”Outsourcing” i hverdagen.

Dette har jeg hatt i tankene lenge. Hva ligger i begrepet outsourcing? Dette er et innlånt ord for kjøp av tjenester. Man kjøper seg ut av daglige gjøremål og problemer. Hva gjør dette egentlig med oss? Kunne tenke meg at det blir satt i gang en debatt om dette.

AV ELISABETH STUBERGH NIELSEN

Jeg sier ikke at vi skal gjøre alt selv, men det bør gå en grense for hva vi skal kjøpe oss ut av.

Med dagens økonomi ser jeg en tendens, særlig blant unge mennesker, til at de kjøper seg ut av mange gjøremål. Man skal eie hus og hage, men ikke pleie hus og hage. Det blir lett satt bort. Det man ofte opplever for tiden er at folk selv ikke klarer de mest enkle arbeidsoppgaver i forbindelse med både reparasjoner, matlaging og husarbeide. Går klær i stykker, kjøper man bare nytt. Skal man ha selskap, kjøper man ferdigmat. Skal barna ha bursdagsselskap, holder man selskap ute. Hvor blir det av gleden ved å skape noe selv på hjemmebane?

Mange foreldre vil at barna våre skal være med på for mye. Mange barn har flere ulike aktiviteter i løpet av en uke. Foreldrene bringer dem ditt, og lar så andre ta ansvar for aktiviseringen. Jeg sier ikke at barn ikke skal ha en aktivitet utenfor hjemmet, men det handler også om at foreldre selv burde ta vare på sine barn i familiens felles fritid, og la barna også få ro til å finne på ting eller bruke sin fantasi i hjemmesfæren.

HVA GJØR DISSE TJENESTE-KJØPENE MED OSS MENNESKER? Den ytterste konsekvens blir at vi mister evnen til å utføre praktiske hverdagsting. Vi mister deler av vår identitet.

Fortsetter vi på denne veien, vil vi selv blir mer og mer avhengige av hjelp utenifra, og blir ikke i stand til å ordne selv den minste lille ting i vår hverdag. Er dette gode råmodeller for våre barn.

Vi mister mer av råderetten og kontrollen over vårt eget liv, og andre tar kontrollen og handler på våre vegne. Vi mister vår kreativitet.

Hvor mange mennesker lar seg ikke i dag lure av ulike tilbud for tjenester og produkter? Sjarmerende investorer og lignende dukker stadig opp. Er vi i ferd med å miste vår evne til å tenke konsekvens og ta egne avgjørelser?

Som jeg har skrevet ovenfor, sier jeg ikke at vi ikke skal kjøpe oss tjenester når vi må, men jeg mener at vi må tenke igjennom om vi har bedre av å utfordre oss selv, slik at vi ikke gjør oss avhengig av andre i alt vi skal foreta oss. Er vi tjent med å bli liggende på sofaen å få alt servert? Hvem styrer så hvem til slutt?

Vi er nå midt inne i en finanskrisen i verdenssammenheng. Kanskje dette vil få oss til å tenke oss om, slik at det gamle ordtaket ”Nød lærer naken kvinne og spinne” kommer til heder og verdighet igjen.

Stadig oftere ser vi dyr som trekker inn til tettbebyggelser der tilgangen på mat er ”enklere”, Ja vi t.o.m. forer dem. Men hva gjør dette med dyrenes evne til å overleve i sine naturlige omgivelser?

Resultatet ser vi, nemlig at dyrene mister sitt særpreg akkurat som oss. Tankevekkende, eller hva!

ANDRÉ BJERKE SKREV ET DIKT FOR MANGE ÅR SIDEN

1. Valgrett

Deg er det skjenket en rett til å bli død eller levende, trell eller fri.

Velg å bli narr eller velg å bli vis, fugl eller giftslange, ild eller is!

Gjør du deg selv til en gjenstand for salg?

Ingen skal nekte deg retten til valg.

Velger du det som er skjendig og slett, er det din helligste menneskerett.

Velg, om du vil, å fornødre deg selv. Velg din fordervelse. Velg å bli trell!

Hva er din ånd?

Er den sverd eller fjær?

Vit at ditt valg har besvart hvem de er.

Du er ansvarlig for den du er blitt. Du har vært velgeren. Valget var fritt!

80-ÅRS JUBILEUM BEKKELAGET KVINNE- OG FAMILIELAG

Mandag 14 april i år feiret Bekkelaget Kvinne- og Familieforening sitt 80-års jubileum. Det var en glede for våre medlemmer å se at forbundsleder, Ann-Louis Nordstrand, Oslo Krets sin leder, Elisabeth Stubergh-Nielsen, samt flere av foreningens tidligere leder ville markere denne dagen sammen med oss. Foreningen har idag kun 22 medlemmer, men meget aktive medlemmer. I sin tid hadde foreningen ca. 280 medlemmer, men etterhvert som utbygging av nye boligområder fant sted, trakk mange av våre medlemmer seg ut av vår forening og startet sine egne. Foreningen har i alle tider hatt mange flotte og aktive medlemmer som har bidratt med tillitsverv både lokalt og sentralt. Lokalt har vi vært med på å skaffe midler til å bygge samfunnshus, slik at barnehage og helsestasjon kunne få plass der, og tidligere, som 3. Største andelshaver, har vi hele tiden også hatt noen med i styret. Mange var med da det skulle opprettes et eldre- og dagsenter på sykehjemmet i vårt distrikt, og var med i daglig drift av dagsenteret. Arbeidstuen for barn gjennom 50 år, var ett av våre hjertebar, men da skolen ikke lenger kunne hjelpe oss med lokaler, måtte vi legge ned. Tiltaket var attraktivt, og vi kunne ha opptil 40 - 50 barn på kurs av gangen. Kirken startet opp "Nattcafé". Et tiltak hver fredag kveld for unge mellom 12 -18 år. Hensikten var å prøve å holde de unge vekk fra Oslo sentrum. Her stilte vi med mange frivillige til forskjellige oppgaver. Tidbudet fra foreningen har vært teatering, kunstring, studieringer, lesesirkler, kurs av mange slag, bl.a. sykurs for voksne og sykurs for ungdomsskoleelever, og alle har vært godt mottatt og har hatt god oppslutning.

Foreningen har hele tiden søkt etter oppgaver innen lokalmiljøet hvor vi kunne bidra. I flere år har vi vært andelshavere i Bekkelaget Frivillighetssentral, og våre medlemmer har bidratt med kjøkkentjeneste, følge av eldre og uføre til lege, sykehus, tannlege og hjelp til å handle.

Vi har fått tilsendt "Strategisk Plan" for 2009 - 2011 fra bydelen til uttalelse, noe som viser at de er klar over at vi er aktive og følger med på hva som skjer i bydelen.

Hilsen Inger J. Johansen

Bå bildet ser vi fra venstre tidligere formann Lucy Lunde, styremedlemmer Marit Johnsen, Jorum Johansen, lagleder Inger J. Johansen og vår trofaste kaffekjele gjennom mange år.

SAVNEDE INNLEGG?

Er det noen av dere som savner innlegg som dere har sendt inn ?

Vær så snill å gi meg beskjed!

Jeg har hatt problemer med e-posten min, og er redd for at innlegg kan ha blitt borte.

Hilsen Toril

ETT AV SVARENE VI FIKK PÅ RESOLUSJONEN SOM BLE SENDT FRA LANDSSTYRE-MØTET I SEPTEMBER:

TIL NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

Takk for henvendelsen og deres engasjement. Vi er en forbruker-drevet organisasjon og setter stor pris på slike innspill. Når det gjelder plastposer så har det vært et hett tema både hos forbrukere og i media den siste tiden. Vi innfører derfor handlenett til flergangsbruk i våre butikker.

Nettene skal være lett tilgjengelige i kasseområdet, og avfallsposer på rull skal være tilgjengelig på samme sted.

Avfallsposene på rull er laget av tynnere plast og belaster dermed miljøet mindre enn den tradisjonelle handleposen gjør.

Gjenbruksposen vi har lansert er utviklet i samarbeid med Grønn Hverdag og skal være den klare miljøvinneren om den brukes flere ganger.

Lykke til videre med holdnings-arbeidet, og ta gjerne kontakt om det skulle være noe mer.

*På vegne av ledelsen i
Ultra og Meny*

*Marianne Øiahs
Informasjonskonsulent
Meny-Ultra, NorgesGruppen ASA*

Menneskerettighetene 60 år

FN ble stiftet den 24. oktober med inngåelse av FN-pakten. Navnet De Forente Nasjoner ble foreslått av USAs president Franklin D. Roosevelt. FN-dagen markeres verden over med møter, diskusjoner og utstillinger om FNs arbeid. Generalforsamlingen foreslår også at dagen blir feiret som offentlig helligdag i medlemslandene.

Generalsekretær Ban Ki-moon presenterer det nye kunstneriske taket i et konferanserom i FNs menneskerettighetsråd, Genève, Sveits.
Foto: Jean-Marc Ferre/FN

AV BJARNHILD HODNELAND

FN ble stiftet den 24. oktober med inngåelse av FN-pakten. Navnet De Forente Nasjoner ble foreslått av USAs president Franklin D. Roosevelt. FN-dagen markeres verden over med møter, diskusjoner og utstillinger om FNs arbeid. Generalforsamlingen foreslår også at dagen blir feiret som offentlig helligdag i medlemslandene.

I år feiret FN 63 år, men det er 60 år siden man startet å feire dagen. Generalsekretær Ban Ki-moon uttaler på dagen at dette er et viktig år for FN. Man er nettopp kommet halveis i kampen for å nå målsettingene til Tusenårsmålene – vår felles visjon om å bygge en bedre verden i det 21. århundre.

I Norge ble dagen stort feiret med bl. barnetog i Oslo, der også barneminister Anniken Huitfeldt deltok. I Nasjonenes Park i Bergen plantet barn 30 000 tulipaner i store felt som fra lufta ser ut som flammer – symbolet på menneskerettigheter. I Kristiansand deltok miljø- og utviklingsministeren og det ble vist film om grådighet som elever fra Vennesla videregående skole hadde

laget. I Stavanger hadde Asgeir show sammen med FN-filuren som barna liker så godt.

Over hele landet delte FN- sambandet ut fredsroser. På skoler i hele landet markeres dagen. FN-samband har også opprettet et ungdomspanel som stiller spørsmål til oss alle: Trenger vi menneskerettigheter.

Generalsekretær i FN-sambandet, Kari Solholm spør i en artikkel i VG: Hvilken rolle kan og bør FN ha i arbeidet med å følge den opp? Og hvor går Norge?

Ja, dette kan vel være grunnlag for også en diskusjon i K&F, på seminar, kretsmøter og lagsmøter. Denne diskusjonen trenger ikke nødvendigvis være på 24. oktober selv om det er fint å markere den dagen også i K&Fs regi.

MENNESKERETTIGHETENE

10. desember er det 60 år siden Verdenserklæringen om menneskerettigheter ble vedtatt i FNs tredje generalforsamling med 48 lands ja stemmer, ingen nei stemmer, 8 land avsto.

Erklæringen har 30 artikler, jeg siterer bare nr. 30: Intet i denne erklæringen skal tolkes slik at det gir noen stat, gruppe eller person rett til å

ta del i noen virksomhet eller foreta noen handling som tar sikte på å ødelegge noen av de rettigheter og friheter som er nevnt i Erklæringen. (Sitat slutt).

Ganske sterkt, ikke sant!

Trenger du foredragsholdere, materiell eller arrangere kurs kan du få hjelp hos FN-sambandet som har kontor i Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Trondheim og Tromsø. Men de kan nåes på telefon og mail. www.fn.no. Der kan du også lese om Menneskerådet som evaluerer hvorvidt land holder det de har forpliktet seg til.

Foredragstema er bl.a. FNs tusenårsmål, Menneskerettighetene, FN og internasjonalt samarbeid. Nord-Sør, miljøspørsmål, utviklingsbistand, FN og det internasjonale samfunns rolle i krig og konflikter, Klimaspørsmål. m.m.

-MENNESKERETTIGHETENE ER BASERT PÅ TANKEN OM

At alle mennesker har spesielle rettigheter i Kraft av det å være menneske.

*Kilder: FN-sambandets nettsider
B.Hodneland, medlem
distriktsrådet FN-sambandet Vest*

En familie fra Madi stammen returnerer hjem fra en flyktningeleir i Uganda, men de kan ikke reise til familieeiendommen for den er okkupert av fordrevne personer fra andre deler av sør Sudan.

Foto: Tim McKulka/FN

En eldre kvinne må bære bananer etter innhøstingen.
Foto: Martine Perret/FN

I Monrovia i Libia blir en mistenkt ransaket etter narkotika og illegale våpen. *Foto: Christopher Herwig/FN*

Nye arveavgiftssatser som får be

Norges Kvinne- og Familieforbund har gjennom en årrekke benyttet advokatfirmaet Grette ved behov. Vår kontakt i alle disse årene har vært partner Cato Myhre. Cato Myhre arbeider innenfor hele det forretningsjuridiske området med hovedvekt på selskapsrett, finansiering, herunder venture og egenkapitalfinansiering, fiskeri- og havbruk, generasjonsskifte (arv, skifte) prosedyre, kontraktsrett, internasjonale forhold samt generell rådgivning med styreverv.

I forbindelse med fremleggelsen av Statsbudsjettet 2009 inviterte advokatfirmaet Grette sine kunder til et seniorseminar om arv, skatt og generasjonsskifte. Temaet er høyst aktuelt for våre medlemmer og vi takker Cato Myhre og advokatfirmaet Grette, ved artikkelforfatter og fast advokat Dag Harlem Stenersen, for å dele sine kunnskaper med våre medlemmer.

AV DAG HARLEM STENERSEN,
FAST ADVOKAT I ADVOKATFIRMAET GRETTE DA
DAG.HARLEM.STENERSEN@GRETT.NO
MOBIL: 90 28 90 72

Regjeringen la fram forslag til statsbudsjett for 2009 i begynnelsen av oktober. I den forbindelse ble det foreslått en rekke endringer i regelverket for arv og generasjonsskifte. Ettersom den sittende regjeringen har flertall i Stortinget er det all grunn til å tro at de foreslåtte endringene vil bli vedtatt. De nye reglene vil kunne få stor betydning for både privatpersoner og næringsdrivende.

1. REDUKSJON AV SATSENE OG ØKNING AV FRIBELØPET
Med virkning fra 01.01.2009 endres

1. Reduksjon av satsene og økning av fribeløpet

2008	2009	
Fribeløp	250.000	470.000
Trinn 1 (barn og foreldre)	250.000-550.000 - 8 %	470.000- 800.000 - 6 %
Trinn 1 (andre mottakere)	250.000-550.000 - 10 %	470.000- 800.000 - 8 %
Trinn 2 (barn og foreldre)	550.000- 20 %	800.000 - 10 %
Trinn 2 (andre mottakere)	550.000- 30 %	800.000 - 15 %

2. Reduksjon av satsene og økning av fribeløpet

	2008	2009
Netto arv	3.000.000 (2 x 1.500.000)	3.000.000 (2 x 1.500.000)
Fribeløp	500.000 (2 x 250.000)	940.000 (2 x 470.000)
Arveavgift trinn 1:	48.000 (2 x 8 % av 300.000)	39.600 (2 x 6 % av 330.000)
Arveavgift trinn 2:	380.000 (2 x 20 % 950.000)	140.000 (2 x 10 % av 700.000)
Total arveavgift:	428.000	179.600

fribeløpet og satsene for beregning av arveavgift således: (se figur 1.)

Et eksempel kan illustrere at økningen av fribeløpet og reduksjon av satsene kan få stor betydning:

To søsken arver verdier for til sammen seks millioner. Hvert av barna mottar 1,5 millioner fra far og 1,5 millioner fra mor – til sammen tre millioner på hver av arvingene. Arveavgiften vil bli beregnet således: (se figur 2.)

2. ENDREDE REGLER FOR GENERASJONSSKIFTE I FAMILIEBEDRIFTER.

Det har tidligere vært særlig gunstige regler for generasjonsskifte i familiebedrifter. Disse har omfattet så vel små og mellomstore bedrifter, som de store familieeide bedriftene.

2.1 Reduksjon i den såkalte verdsettelsesrabatten og innføring av rabatt-tak

Arveavgiftsgrunnlaget er den samlede verdien av de avgiftspliktige midlene som en gavemottaker eller arving får fra en giver eller arvelater. Utgangspunktet er at dette skal settes til salgsv verdien. Dvs. at når man arver en hytte er det i utgangspunktet den antatte salgsv verdien som er grunnlaget for beregning av arveavgift. Når det gjelder ikke-børsnoterte aksjer og selskapsandeler

beregnes imidlertid arveavgiftsgrunnlaget med grunnlag i selskapets ligningsmessige formuesverdi pr 01.01 i det året arv/gave ytes. Dvs. at man legger til grunn de verdiene som er i selskapets selvangivelse.

Den som mottar arven kan velge å benytte 30 % eller 100 % av ligningsmessig formuesverdi som sitt arveavgiftsgrunnlag. Dette har åpenbart vært gunstig fordi 30 % er mindre enn 100 %, og regelverket dermed har gitt mottaker en rabattmulighet på 70 %.

Det foreslås å redusere rabatten fra 70 % til 40 %. Dette innebærer at mottakeren kan velge mellom 60 % eller 100 % av skattemessig formuesverdi som beregningsgrunnlag for arveavgiften. Rabatten på 40 % er imidlertid begrenset til å omfatte overføringer av formuesverdier opp til 10 millioner kroner (rabatt-tak). Det gis ingen rabatt ved utdelinger ut over 10 millioner. Dette rabatt-taket gis for hver mottaker, uansett hvilke selskapsandeler som mottas, uansett hvor mange ganger det mottas, eller hvem som er arvelater eller giver. De resterende utdelingene over 10 MNOK beregnes uten rabatt, dvs. med arveavgiftsgrunnlag lik 100 % av ligningsmessig formuesverdi. Et eksempel kan illustrere dette: En arving mottar ikke-børsnoterte aksjer med skattemessig formuesverdi på f.eks. 15 mill. kroner. For de første 10 mill. kroner

tydning for generasjonsskiftet

får arvingen rabatt på 40 prosent. De resterende 5 mill. kroner medtas i arveavgiftsgrunnlaget med 100 prosent. Arvingens samlede arveavgiftsgrunnlag på aksjene blir etter rabatten 9 mill. kroner. Arvingene vil samtidig ha utnyttet sitt rabatt-tak, og vil ikke få rabatt ved en senere anledning.

Regelen om redusert rabatt ved beregning av arveavgiftsgrunnlaget trådte i kraft 14. oktober 2008.

2.2 Verdsettelse av næringseiendom i selskaper

Som nevnt ovenfor er utgangspunktet at arveavgiftspliktige midler skal verdsettes til salgsværdien. I dag brukes imidlertid ligningsverdien ved verdsettelse av næringseiendom i forbindelse med overføring av andeler i ikke-børsnoterte aksjeselskaper, ansvarlige selskaper og kommandittselskaper som ledd i generasjonsskifte. Som de fleste kjenner til ligger lig-ningsverdien ofte langt under markedsverdien. Dette har vært en fordel f.eks. ved generasjonsskifte av aksjer i selskaper som driver barnehage og samtidig eier tomte og bygget der barnehagen drives. Det foreslås å øke arveavgiftsgrunnlaget for næringseiendom. Næringseiendom som ikke har vært utleid skal oppjusteres med 60 % av ligningsmessig formuesverdi etter at den generelle oppjusteringen med 10 % er foretatt. For næringseiendom som har vært utleid fastsettes beregningsgrunnlaget for næringseiendom til 40 % av den kapitaliserte utleieværdien. Det vil bli fastsatt nærmere forskrifter til beregningsmåten.

Endringen trer i kraft fra 01.01.2009.

2.3 Utvidelse av avdragsordningen for betaling av arveavgift

Det foreslås å utvide den rentefrie avdragsordningen for familieselskaper der overdrager eller dennes ektefelle eller samboer eier minst 25 % av andelene som overføres. Ordningen utvides ved at det ikke lenger er noen begrensning knyttet til størrelsen på foretaket. Videre kan beregnet arve-

avgift fordeles til betaling i like store årlige avdrag uten at det påløper rente av gjenstående beløp over 12 år – mot 7 år under dagens ordning. Dette vil ofte være en svært gunstig måte å gjennomføre generasjonsskifte. Dette er fordi arvingen kan betale beløpet med 12 like store beløp – uten å betale renter. I tillegg reduseres behovet for å ta ut kontanter fra selskapet som følge av generasjonsskiftet slik at den fremtidige verdien er mindre enn nåverdien.

Endringen trer i kraft fra 01.01.2009.

3. PRIVAT ELLER OFFENTLIG SKIFTE FRAM MOT 2009?

Utgangspunktet i arveavgiftsloven er at arveavgiftsgrunnlaget fastsettes på grunnlag av verdiene når rådigheten erverves. Rådighetservret i dødsbo vil imidlertid avhenge av om det gjennomføres privat eller offentlig skifte. Ettersom flere av de foreslåtte reglene vil tre i kraft 1. januar 2009 vil valg av skifteform kunne få betydning for arveavgiftsberegningen.

Ved privat skifte får arvingene ihht. arveavgiftsloven rådighet ved arvelaters død. Det er uten betydning på hvilket tidspunkt arvingene påtar seg gjeldsansvaret, jf. skifteloven 78, eller når de faktisk mottar midlene. I praksis vil det gjerne gå noe tid fra dødsfallstidspunktet til arvingene har bestemt seg for oppgjørformen, og ytterligere noe tid før arvemidlene faktisk er fordelt. Det er likevel dødsdagen som er avgjørende.

Ved offentlig skifte skjer derimot avgiftsfastsettelsen på grunnlag av regler og satser som gjelder på utlodningstidspunktet, ved utlevering uten utlodning eller når boet tilbake-

leveres til arvingene til privat skifte (altså når verdiene deles ut). Ettersom satsene settes betydelig ned fra 1. januar 2009 og fribeløpet øker, vil det for mange arvinger være en fordel å begjære offentlig skifte for dermed å utsette arveavgiftsberegningen til de nye reglene er trådt i kraft. Det er ingen formelle krav for å kreve offentlig skifte, tvert imot kan dette i mange tilfeller være fornuftig. Det kan rett og slett være mye penger å spare på dette. Dersom arvingene etter at offentlig skifte er innledet likevel ønsker å gjennomføre privat skifte, avsluttes tingrettens behandling med en kjennelse om at boet avsluttes. I disse tilfellene anses rådigheten å være ervervet den dag kjennelsen avsies.

I Innstilling av 30. oktober 1958 s 34 er det lagt til grunn at når avgiften i et privat skifte er beregnet etter et høyere avgiftsgrunnlag enn det som ville bli å legge til grunn ved det offentlige skiftet, er det ikke adgang til å kreve offentlig skifte hvis klagefristen med hensyn til verdsettelsen er utløpt. Av dette må det følge av dersom arveavgift er beregnet i privat skifte, men klagefristen ikke er gått ut, så må det være anledning til å kreve offentlig skifte. Erfaringsmessig kan det ta flere måneder fra arvemeldingen er sendt inn til man mottar underretning om fastsettelse av avgiftsberegningen. I henhold til arveavgiftsloven § 35 har arvingene seks ukers klagefrist fra underretningen ble sendt. Og helt fram til klagefristen går ut kan man dermed begjære offentlig skifte – og dermed komme inn under de nye arveavgiftsreglene.

Dag Harlem Stenersen,
advokat i advokatfirmaet
Grette DA.

Advokatfirmaet Grette DA er et mellomstort advokatfirma med over 50 advokater. Grette leverer alle juridiske tjenester til næringsdrivende og privatpersoner, herunder rådgivning, kontraktsutforming samt representasjon i forbindelse med forhandlinger, tvisteløsning og prosedyreoppdrag. Vi arbeider innenfor faggrupper og en av våre faggrupper er innenfor arv/skifte/generasjonsskifte og skatt/avgift. Grette har også et eget eiendomsmeglerfirma som kan bistå i forbindelse med salg av eiendom.

HILSEN FRA GRINDE OG ÅREK KVINNE- OG FAMILIELAG I ROGALAND KRETS

Bildet av barna er fra sommeravslutning i håndverkstedet for barn og unge som vi hadde hjemme hos oss i hagen den 4. juni, 2008. Alle har fått T-skjorter med logo.

Grinde og Årek Kvinne- og Familielag tok tak i dette og vi startet opp håndverksted for barn som blir ledet av Randi Aursland og Sylvia Larsen som sekretær. Det viktigste for oss var å lære barna å strikke, både gutter og jenter. Samt at de som bor i bygda får komme sammen. Jobben gikk med liv og lyst. Noen strikket skuldervesker og andre penalhus og små pungen. Alt ble tovet og sydd sammen. Vi har også hatt akvarellmaling, håndhekling og hobbysekning av halvfabrikata og mye annet.

Vi hadde mange aktiviteter, som å hoppe i sekk, springe med potet i skje, pute-krig oppå en planke, ball i bøtte og hesteko-kasting og mye mer. Vi hadde fått sponset premier og alle fikk. Vi grillet pølser, barna fikk brus og hjemmebakt sjokoladekake og de voksne fikk kaffe.

Håndverkstedet ble startet opp høsten 2006, med 10 barn fra bygden vår. De er fra 7 til 12 år, gutter og jenter. Vi har møter annen hver onsdag fra 17.30 – 20.00 på bedehuset, som ikke er i bruk lenger. All misjonsaktivitet på bedehuset er flyttet til et tettsted lenger ute, men så engasjerte bygdefolket seg og de ville bruke det til Bygdehus hvor naboer kunne treffes over en kopp kaffe og lignende, samt ha basarer til inntekt for huset.

Hilsen Grinde- og Årek Kvinne- og Familielag v/Randi Aursland

VALDRES FØDESTOGO TRUET

Nå skal det spares, og det er kvinner som rammes.

Til tross for forskning og utvikling ellers i samfunnet vårt, er det enda naturens lov at det er kvinner som føder barn. I de besluttede organer er det enda mange menn. Det sies ofte at hadde menn født barn da...

Regjeringen har sagt at fødestuer ikke skal legges ned. Dette strider i mot!!

I fjor ble 45 barn født på Valdres Fødestogo og 142 mødre hadde opphold. Det vil si at 97 senger som ellers ville vært opptatt på barselavdelinger på sykehusene kunne brukes av andre. For det er jo også så fint med en lokal avdeling at i tillegg til de som føder der, kommer også mange som har valgt å føde på sykehus dit dagen etter. Her får de bra barselpleie fra kyndige fagfolk og i tillegg er det lettere for familien å besøke den nybakte mor og barn.

Norges Kvinne- og Familieforbund jobber for at det skal være akseptable forhold for fødende i hele landet, uansett om du bor i by eller på bygda.

Vi vil ikke ha flere fødsler på busslommer i ambulanser på vei til sykehus i landet vårt.

Valdres Fødestogo gjør at fødende fra Valdres får kortere vei til en trygg plass å føde. Det er med å høyne beredskapen for fødende kvinner i Valdres.

*Oppland krets av Norges Kvinne- og Familieforbund
Wenche Rolstad, kretsleder*

PRESSEMELDING SENT 2/10:

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND STØTTER BARNEOMBUDET

Norges Kvinne- og Familieforbund støtter barneombud Reidar Hjermann i kravet om merking av mobiltelefoner.

Vi deler hans bekymring for mulige langsiktige helsevirkninger ved bruk av telefoner med høye strålingsverdier. Særlig bekymringsfullt er det at flere produkter markedsført som spesielt egnet for barn og unge, kommer dårlig ut i denne sammenheng.

Som forbrukere ønsker vi at mobiltelefoner merkes med tydelig informasjon om produktets strålingsverdi, slik at vi kan ta informerte valg ved kjøp av nye telefoner.

EXTRA TILDELINGEN 2008

Nærøy Kvinne- og Familielag er blitt tildelt midler til prosjektet "Sansehage som arena for fysisk aktivitet og miljøbehandling" Vi håper sansehagen vil bli til glede for beboerne ved Nærøy Bo og behandlingssenter. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Nærøy Kvinne- og Familielag, Hageselskapet Ottersøy og omegn, Demensforeningen i Nærøy og Njardøy Sanitetsforening.

Nesna Kvinne- og Familielag er blitt tildelt midler til prosjektet "Uteareal for eldre".

Huset til kvinne- og familielaget brant ned i 2007 og laget har gjort en formidabel innsats for å bygge det opp igjen. Utearealet sto igjen, og nå kan de få tilrettelagt utearealene med beplantning og stier til glede for brukerne.

"Grannehjelpa" i Kvam herad er blitt tildelt midler til prosjektet "Frivillige i eldreomsorgen" Deres hovedmål er å skape større aktivitet og innhold i tilværelsen for de som bor på eldreinstitusjon i Kvam. Videre skal prosjektet skape gode rammer for frivillige innsats i institusjon og bidra til at de frivillige trives og er trygge i rollene sine. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Øystese Kvinne- og Familielag, Norheimsund pensjonistlag, Røde Kors besøkstjeneste i Kvam og Kvam Eldreråd.

Forsker Vibeke Ottosen ved Kompetansesenter for sikkerhetsfengsels- og rettspsykiatri ved Ullevål universitetssykehus i Oslo, er blitt tildelt midler til prosjektet "Drap i nære relasjoner". Prosjektet vil ta for seg barnedrap og drap av partner og tidligere partner i Norge i 1980 – 2007. Samfunnsnyten i prosjektet ligger i dets mulighet for å finne frem til risikofaktorer for drap som kan muliggjøre målrettet og effektiv forebygging. Prosjektet ansees å være et nybrottsarbeid på dette feltet. Deler av arbeidet vil inngå i et europeisk samarbeid mellom 6 land.

Vi gratulerer!

PRESSEMELDING

Hordaland krins av Norges Kvinne- og Familieforbund

ÅPNINGSTIDER I BUTIKKENE

Norges Kvinne- og Familieforbund, Hordaland krins, opplever at Handel og Kontor – Norge er imot søndagsåpne butikker.

Vi har hatt dette som sak i flere årsmøter, på landsmøtet og nå sist igjen på årsmøte i 2008. Dette er en viktig sak for oss, idet vi ser hva slike åpningstider gjør med oss som kunder. Så innlegget i B.T. 10/9-08, er en sak vi støtter i stor grad. Ikke bare søndagsåpninger, men også de lange kveldsåpningene er også noe en bør tenke på.

Vi ser med uro på dagens åpningstider, som stadig blir lengre. Lange kveldsvakter og åpning om søndager og på helligdager. Er vår hverdag blitt så travel at vi ikke kan få handlet inn på normale åpningstider?

Nå kan en se unge familier dra sine små barn med seg i timevis rundt om i kjøpesentrene, i sene kveldstimer eller bruker søndagene til handel. Er det egentlig slik vi ønsker å ha det?

Mer tid sammen familien ønsker vi oss alle. Troen på et roligere samvær, vil utgjøre en bedre livskvalitet, og det vil alle ha. Vi mener at tiden nå er moden for å sette søkelys på åpningstidene i butikkene. Stengetiden bør endres, og det bør holdes stengt på søndager og helligdager.

La oss få tilbake det rolige familielivet!

PRESSEMELDING SENDT 1/10:

FNS INTERNASJONALE DAG FOR ELDERE - VI ØNSKER MER ENN FLOTTE FESTTALER!

I forbindelse med FNs internasjonale dag for eldre ber Norges Kvinne- og Familieforbund Regjeringen om økt innsats i eldreomsorgen.

Kvaliteten på den omsorgen eldre mennesker får i Norge idag er i stor grad avhengig av hvor i landet de bor. Det er ikke riktig at innsparinger og dårlig kommuneøkonomi skal bestemme omsorgstilbudene til befolkningen. Dette er fellesanliggender som må sikres på en måte som gjør at alle innbyggere i Norge får likeverdige tilbud.

Alle mennesker som trenger omsorg og hjelp i hverdagen må sikres retten til dette på en måte som imøtekommer den enkeltes behov. Bemanningen på sykehjem, kvaliteten på matservering og hjelp til hjemmeboende eldre skal ikke være mulige salderingsposter i kommunebudsjettene. Dette er Regjeringens ansvar. Vi ønsker mer enn flotte festtaler!

PRESSEMELDING SENT 2/10:

FAR ØNSKES "VELKOMMEN HJEM"

Norges Kvinne- og Familieforbund ser positivt på LOs forslag om å øke foreldrepermisjonen fra 44 til 52 uker med full lønn. Dette er et skritt i riktig retning i forhold til å oppvurdere foreldreskap og betydningen av denne uvurderlige samfunnsinnsatsen.

Vi ønsker "far velkommen hjem" til flere uker sammen med sine barn, men mener samtidig at dette ikke må gå på bekostning av mors fra før tilmålte permisjonstid. Foreldrene er de nærmeste til å ivareta de minste barnas behov for ro og trygghet i hverdagen. Familiene må gis kår som gir dem mulighet og tid til ønsket omsorg for hverandre.

Prosjektoppfølging 2008 i

Øst Afrika

Kvinnene på markedet (Micro finance).

Årets oppfølging gikk som vanlig med besøk til ulike aktiviteter i de to prosjekt GADECE i Kenya og COWA CVTS i Uganda, forbundet har fulgt gjennom flere år. Som alltid er det inspirerende å se hva disse kvinnene får ut av midlene de får. Dette skyldes ansvarsbevisste og kunnskapsrike ledere med stor ansvarsfølelse over for sine medsøstere. De nedlegger et stort og uegennyttig arbeid med å lede dem og dele med dem av sin kunnskap og erfaring. Derfor nyter de stor tillit og takknemlighet blant medarbeidere og elever.

AV ANNA SOLBERG OG
ANNE MARIT HOVSTAD

KENYA

Her besøkte vi denne gang mikrofinansprosjektene, et på det store bymarkedet i Kisumu der våre kvinner har ca 25 % av omsetningen og et hos Nora Crafts, en kvinne som produserer smykker med utgangspunkt i gjenvinning av glanset papir. Kvinnene

i smykkeproduksjonen satt og laget perler som etter hvert ble behandlet med White Spirit for å få fin glans. Deretter ble de trædd på tråd i ulike farger og mønstre. Nora sysselsetter mange kvinner i smykkeproduksjon og noen barn også når de har fri og vil tjene en slant. Hun er paralegal og en usedvanlig kvinne som også tar seg av foreldreløse barn, enten der en av foreldrene eller begge er døde i AIDS.

Barna oppførte en forestilling til vår ære med sang, dans og diktopplesing. Veldig rørende og morsomt.

Begge steder fikk vi et godt inntrykk av kvinnenes glede og stolthet over å ha lønnet arbeid og kunne tjene noe ekstra til seg selv og familien. Kvinnenes markedsboder var preget av god orden og renslighet, begge deler svært viktige når en omsetter mat.

Dette med å ta seg av foreldreløse

Nora med sine damer i smykkeproduksjonen i Nora Craft (Micro finance).

barn går igjen for mange av våre paralegals damer som jo driver samfunnsgagnlig arbeid på grasrota for å løse familiekonflikter og fungerer som støtte for sine medsøstere i behov av råd og veiledning. Vi opplevde flere nylig fødte barn i våre møter med paralegals damer. Det gjør et meget sterkt inntrykk på en å se en slik nestekjærlighet og ansvarsfølelse i praksis. Å støtte fadderbarn er flott, men dette dreier seg faktisk om et livslangt ansvar med alt hva det innebærer av forsakelser.

Vi fikk en grundig rapport om mikrofinans prosjektet som viser at omsetningen av lån har steget fra 270.000.- kenyashilling for et par år siden til 3.2 millioner pr i dag. Takket være solid rådgivning og oppfølging fra

Angelina, går dette prosjektet glimrende. Kvinnene er gode tilbake betalere og får på den måten låne på nytt og det til tross for krisen Kenya var oppe i tidligere i år med borgerkrig, ødeleggelser og ufred mellom folkegruppene. Noe som gledet og forundret oss var folks tillit til at dette ikke ville gjenta seg, for nå hadde de erfart hva slike konflikter kunne føre til. Ja, måtte det være så vel!

UGANDA

På COWA CVTS fikk vi være med på årets "Graduation Ceremoni" der fjorårets studenter fikk utdelt sine vitnemål. I Afrika legger de stor vekt på slike arrangement som er årets viktigste begivenhet. Lærere, elever, foreldre og foresatte feirer dagen med stor glede og

takknemlighet. Årets resultater for antall beståtte studenter var i følge rektor Romana svært oppmuntrende. De beste gjennom mange år.

Et besøk på skolen gir alltid en god følelse av at den blir ledet på en særdeles god måte under de rådende forhold. Hovedsaken er at både stab og studenter lever sammen i tillit, fred og fordragelighet, noe som gir rom for læring på alle områder. Fremgangen er påtagelig fra den gang forbundet gikk inn med årlig støtte, både når det gjelder de bygningsmessige forhold, utstyr, administrative ordninger og ikke minst kompetansebygging av staben på alle nivå. Det gir seg uttrykk i bedre trivsel og resultater. Vi kan i K&F være stolte over at vi har medvirket til den gode utviklingen av skolen.

Varmt gjensyn med Janet.

FRA PROSJEKT TIL PROGRAM

Årets viktigste begivenhet var likevel et seminar som vi arrangerte sammen med vår saksbehandler i FOKUS; Jon Rian. Temaet for seminaret var "Fra prosjekt til program". Dette representerer en utvikling av prosjektsamarbeid der flere organisasjoner kan samarbeide om ulike prosjekt, men der en blir enig om en felles overordnet målsetting. Målgruppene kan være forskjellige, prosjektene kan være forskjellige og de geografiske lokaliseringer likeså. Men likevel er det noe en har felles, og det er å løfte opp kvinner økonomisk, kunnskaps/ferdighetsmessig og gjerne også politisk. Vårt seminar kom frem til at "Empowerment of Women" skulle være hovedmålsettingen med noen felles utviklingsmål.

UTVIDELSE AV PROSJEKTPORTEFØLJE?

Og plutselig var det ikke lenger bare to prosjekt involvert, men fire som deltok på vårt seminar i Kampala. Det har seg slik at vi har jobbet med en søknad fra en bondekvinne organisasjon i Uganda, MAFA; Maganjo Farmers Association, som ønsket støtte til å komme noen skritt videre i sin jordbruksutvikling. De var også

interessert i mange av de tingene vi arbeider med i de andre prosjektene, som Juridiskes rettigheter for kvinner og barn, Likestilling, Vold mot kvinner og barn, Gender; forholdet mellom menn og kvinner, Helse, Inntektsbringende aktiviteter osv.

Likeså hadde vi fått med oss UMWA; Mediekvinnene i Uganda, en organisasjon vi var blitt kjent med på nettverkskonferansen i Cape Town. De har sin egen radiostasjon der de kjører program for kvinner på grasrota på ulike stammespråk. Likeså har de tilgang på spalteplass i landets største avis, New Vision. Disse er jo nøkkelen til å nå ut i et samfunn, så dem tok vi mot med åpne armer. Foreløpig er de tilknyttet Fellesrådet for Afrika, men dette kan endre seg på sikt. De var i alle fall skikkelig tent på samarbeidet med programmet og hadde gode innspill til seminaret.

NORADS ROLLE I DET HELE

Nå er det slik at det er NORAD som står bak dette med utvikling av programarbeid. Et resultat av programarbeid er noe som kalles synergier, en mer effektiv måte å få ut resultatene av prosjektarbeid på, med felles trykk på myndigheter for å få til forandringer i samfunnet. Programarbeid vil gi større

virkning, mener de. Det lyder forståelig.

K&F TIDLIG UTE MED NETTVERKSARBEID MELLOM PROSJEKTENE

I prosjektarbeidet vårt har vi gjennom de siste tre år forsøkt akkurat dette med å knyte sammen GADECE og COWA CVTS. Kjemien dem i mellom og oss har vært storartet. Vi har fått til gode relasjoner som har resultert i utveksling av kunnskaper og erfaringer. Kjemien ble ikke dårligere av at fellesskapet ble utvidet med MAFA og UMWA og vi synes at det ligger godt til rette for et godt program.FOKUS. Søknaden omfatter tre organisasjoner. Vi hadde kun kort tid på oss for å komme i mål, men den 16.oktober ble søknaden godkjent av styret i FOKUS. De sender søknaden over til NORAD med sin anbefaling.

FREMTIDSVISJONER

I 2009 vil dette utgjøre et pilotprogram for vårt arbeide i Øst Afrika. Dette betyr at vi prøver oss frem og justerer kursen etter de erfaringer vi får gjennom det året som kommer. Så vil programmet forhåpentlig gå videre de neste tre år. Vi som jobber sammen i Utvalget ser på det fremtidige samarbeidet om programmet med forventning og spenning. På nåværende tidspunkt ser det meget lovende ut. Dette skyldes den interesse og glød våre samarbeidspartnere har vist på seminaret og gjennom tidligere års samarbeid. Bedre utgangspunkt for et samarbeid kan neppe tenkes.

ØKONOMISK STØTTE

Dette er fortsatt et behov vi håper medlemmene, lag og kretser vil huske på. Forbundet må fortsatt ut med egenandeler på 10 % av totalbudsjettet. Derfor ønsker vi deg velkommen med ditt bidrag, uansett størrelse. "Mange bekker små, kan gjøre underverker". Vi vet at vår utstrakte hånd har hjulpet mange kvinner i Øst Afrika og vi håper å kunne fortsette å hjelpe til med det. Husk at "Det er bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket." Du skal vite at Vi ser mye lys på våre besøk hos våre partnere i Afrika. Og det gir stor glede og inspirasjon til videre innsats.

Gi TRIPP TRAPP til et barn du er glad i

GRATIS Velg
gratis
gave

Populær
som fadder-
gave

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna gode bøker og musikk rett hjem i postkassa. Her blir de kjent med Bibelens fortellinger, aftenbønner og mange fine barne-sanger. Bøker på bokmål og nynorsk.

- For barn fra 0 til 12 år • Ingen krav til minstekjøp
- Tilbud om 3 pakker årlig

Flere velkomstgaver finner du på
www.tripptrapp-klubben.no

DÅPSKLUBBEN
TRIPP TRAPP

TRIPP TRAPP drives av IKO-Forlaget AS
Telefon **22 59 53 00** E-post **ordre@iko.no**

GRATIS 1
Noahs ark
Tøybåt og leke
med 13 figurer
Verdi 228,-
0-3 år

GRATIS 2
Dåpsdagen min
Barnets egen minnebok
om fødsel og dåp.
Bokmål og nynorsk
utgave.
Verdi 148,-

Du betaler kun 45,- for forsendelsen

GRATIS 3
Kirkerottene DVD
Fascinerende familiefilm
42 min
3-8 år

Sølvleire

Ny hobby?

Aldri har kunnskap om glass og søvleire vært lettere tilgjengelig.
Fremgangsmåter, produkter og prosjekter — alt på ett sted:

Besøk **www.hobby-forum.no**.

Her kan det være mange spreke nyheter
til håndverkstimene.

Colour de Verre

GlassForum AS
Kvernes, 6530 Averøy
Tlf. 71 51 41 00
www.glassforum.no

HOBBY-forum

FOKUS nettverkskonf

om trafficking og vold mot kvinner
Cape Town 20. - 24 august 2008

Feltbesøk hos MAFA. På denne gården dyrker de blant annet sopp.

AV ANNA SOLBERG,
INTERNASJONALT UTVALG

Anne Marit Hovstad og Anna Solberg fra NK&F deltok på konferansen som representanter for Internasjonal Utvalg. FOKUS arrangerer med visse mellomrom nettverkskonferanser for å styrke samarbeidet i medlemsorganisasjonene, både i våre samarbeidsland og her hjemme. Som kjent har vi i forbundet pr dags dato to samarbeidsorganisasjoner i Afrika, COWA CVTS og GADECE. Det var derfor viktig for oss å få dem med; slik at vi i fellesskap kunne opprettes på temaet og knytte kontakter med nye mennesker på konferansen.

Bakgrunnen for konferansen i Cape Town hadde som mål å demme opp for trafficking i forbindelse med Fotball VM i 2010 fordi Sør Afrikanske kvinneorganisasjoner fryktet den økte strømm av prostituerte til Cape Town i forbindelse med arrangementet.

Temaet trafficking og vold mot kvinner, har ikke vært et tema i K&Fs samarbeid med våre partnere i Afrika. Vårt arbeid har heller kunne

karakteriseres som en forebygging av trafficking og prostitusjon og har vært en støtte til jenter/kvinner på grasrota gjennom opplæring og inntektsgivende tiltak. Å bekjempe fattigdom blant kvinner og lære dem om sine rettigheter, fremme likestilling osv har vært hovedmålsettingen for oss, fordi fattigdommen alltid ligger i bunnen og gjør kvinners liv i Afrika svært vanskelig.

Arrangøren hadde nok tenkt seg at alle deltagerne ville være enige i om å bekjempe både prostitusjon og trafficking, noe som ikke viste seg å holde stikk. Der var et fåtall som mente at å forby prostitusjon ved lov ikke var veien å gå. Prostitusjon er et fenomen som har eksistert til alle tider. Det handler om menns rett til å kjøpe sex når andre muligheter er stengt.

Et godt argument for å forby prostitusjon i lovs form og dermed trafficking, er at å kjøpe sex ikke lenger blir sosialt akseptert. Dette vil ramme rekrutteringen til å trafficking av unge kvinner til Norge fordi markedet ikke lenger finnes.

Det er dem som hevder at

prostitusjonen vil gå under jorda og leve og blomstre videre i beste velgående. Jeg tror likevel at det er viktig å frata menn deres selvfølgelige rett til betalt sex og alt dette medfører av lidelse og uverdige livsforhold for den enkelte prostituerte. Ulovelig adferd må kunne straffes. Da er det viktig å notere seg at kvinnene blir sett på som offer og mennene de skyldige. Dette vil forhåpentlig virke på lengre sikt.

Trafficking er noe annet fordi offeret ofte lokkes i en felle uten å kjenne konsekvensene av sitt valg og at hun kan risikere livslangt slaveri der bakmennene/kvinnene (!) sitter igjen med fortjenesten. Denne virksomheten har vist seg svært profitabel og involverer store internasjonalt nettverk som ser sine muligheter i å undertrykke og utnytte sårbare unge kvinner fra fattige land.

Et annet aspekt av trafficking er at foreldre i fattige familier ofte blir nødt til å "selge" sine barn til velstående mennesker i byene for å overleve. Dette er ofte aktuelt fordi mange afrikanske familier får ansvar for store

eranse

Rektor Romana sammen med Anna Solberg og Anne Carling utenfor skolen i Kampala.

barnekull i tillegg til egen barn pga AIDS. Fattigdommen tvinger dem til å gi bort et barn til slektinger eller kjente for ubetalt husarbeid i byen, en form for slaveri vi heldigvis er ukjente med hos oss. Konsekvensene for barnet er selvsagt uhyrlige. Denne formen for slaveri har noen av våre elever ved yrkesskolen i Kampala kunne fortelle om. Det er en stor urett som blir gjort mot barn som utsettes for noe slikt og det fører til ubotelig skade.

HVA KOM DET SÅ UT AV KONFERANSEN?

- En lang harang, "statement", av en uttalelse om hvorfor vi ikke ønsker trafficking i sin alminnelighet og spesielt ikke under Fotball VM i 2010. Den var alt for lang til å vekke oppmerksomhet i mediene. Men der hadde vi ingen påvirkningsmakt, dessverre.
- Ulike tiltak – holdnings kampanjer- i de ulike land for å forebygge trafficking av kvinner til Sør Afrika til Fotball VM i 2010. Her skulle deltakerne jobbe sammen om en felles strategi. Her er Mediekvinnene

nøkkelpersoner til å få ut budskapet til allmennheten. Det var mange av dem på konferansen.

- Vi kan nevne at våre egne partnere i Kenya og Uganda samt de respektive Medieorganisasjoner ville gjøre sitt for å spre kunnskap og opplysning i sine hjemland gjennom presse, radio/ tv, men også sine medlemsorganisasjoner. De ville spesielt ta for seg idrettsorganisasjonene.

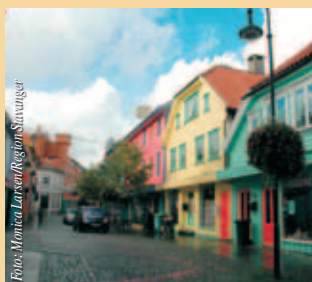
Seminaret i Uganda. Jon Rian fra FOKUS sammen med representanter fra UMWA (Uganda Media Women Ass).

Nordisk sommerkonferanse i

Hotell Victoria, Stavanger 11.-14. juni 2009

TEMA: KVINNER REDDER VERDEN – MILJØ, MAT, KLIMA

FORELØPIG PROGRAM:

Torsdag 11. juni

Kl 15.00 – 17.30 Ankomst. Registrering. Innsjekking

Kl 19.00 Åpning. Middag

Fredag 12. juni

Kl 08.00 – 10.00 Frokost

Kl 10.00 – 16.00 Foredrag:

1 Kvinner redder verden. Forfatter Dag Andersen og Toril Sonja Gravdal

2 Mat og helse. (Ikke klart)

3 Mat – miljø – klima – hverdagsvalg. Tone Granaas, leder Grønn Hverdag

4 Regjeringens handlingsplan. (Ikke klart)

5 Framtidens dyrkingsmetoder. Ingeniør/konsulent Per Rune Hollup

6 Naturen som spiskammer. Lektor Astrid Kallhovd

Kl 13.00 – 14.00 Lunsj

Kl 18.00 Deltakerne hentes av vertinner til sosialt samvær i norske hjem.

Lørdag 13. juni

Kl 08.00 – 10.00 Frokost

Kl 12.00 Spasertur i gamle Stavanger, besøk på Hermetikkmuseet, Domkirken, gågatene

Kl 13.30 – 17.00 Båttur i Ryfylkefjordene. Medbragt lunsj fra hotellet

Kl 19.30 Festmiddag

Søndag 14. juni

Kl 08.00 – 10.00 Frokost Avslutning av konferansen

Kl 11.00 Gudstjeneste i Stavanger Domkirke

PÅMELDINGSBLANKETT

NORDENS KVINNEFORBUNDS SOMMERKONFERANSE I STAVANGER, NORGE, 11. – 14. JUNI 2009

Tema: Kvinner redder verden – miljø, mat, klima

Sted: Hotell Victoria, Skansegaten 1, Stavanger

Deltakers navn.....

Adresse.....

Telefon.....E-postadresse.....

Innkvartering: Enkeltrom..... Dobbeltrum.....

Sammen med.....

Spesialdiett.....

Ankomst Stavanger..... Avreise.....

I deltakeravgiften inngår:

Innkvartering i 3 netter, måltider, program og utflukter

Pris pr person:

Dobbeltrum NOK 3.950,- Enkeltrom NOK 5.300,-

Herav betales registreringsavgift NOK 500,- innen 1. mars 2009 til NKF's sommerkurs 2009 v/Vera Welle, 4580 Lyngdal, bankkonto 7322.10.74979 sammen med bindende påmelding. Resterende beløp sendes innen 1. april 2009 til samme konto.

Ta gjerne kontakt!

Hilsen Vera Welle

Tlf 977 297 03, e-post vwelle@online.no

De som ønsker å forlenge oppholdet i Stavanger, kan se på www.regionstavanger.com. Her kan bestilles rom på Victoria eller annet hotell.

November 2008:

Landsmøte Lillehammer

På Landsmøtet på Lillehammer holdt statsviter og forfatter Dag Andersen foredrag om 100-års målene – En landsomfattende dugnad. Han hevdet at vi stort sett har nådd 1900-tallets mål om ”Industrialisering, velferdsstat, høy levestandard og likestilling”. Nå er det snakk om 2000-tallets mål: ”Hvor går neste etappe? Vi virrer rundt i målområdet og vet ikke hvor vi skal. Mer av det samme skaper flere problemer enn det løser. Nå er det vår tur til å sette oss historiske mål. Hva slags samfunn ønsker vi oss for våre barn og barnebarn?”

Flere opplysninger finnes på nettstedet www.hundrearsmalene.no

Kretser og lag som ønsket det, fikk med seg hjem en studiepakke som blant annet inneholdt studieplanen ”Klimakamp & folkeopplysning” fra Populus (www.populus.no). Målet med studiearbeidet er at deltakerne gjennom studieringen får ny innsikt, kunnskap og forståelse av klima/miljøutfordringer, og blir motivert til å skape folkelig engasjement lokalt.

EMNER ER:

- Bærekraftig utvikling
- Globalisering
- Klimautfordringer
- Fordeling av goder
- Lokale miljøtiltak

I pakken inngikk også opplysninger om ”100-års målene”(med film-CD) som Dag Andersen fokuserte på.

Klimaløftet er regjeringens klimakampanje – en nasjonal dugnad. Vi må løfte i flokk for å redusere klimagassutslippene. Befolkningen, bedrifter og kommuner skal få kunnskap om klima og klimaendringer, og motivasjon til å gjennomføre konkrete handlinger for å redusere klimagassutslippene. Vi gir samtidig et slags løfte om å forplikte oss til konkret handling for miljøet.

Grønn Hverdag har lansert Klimaklubben (www.klimaklubben.no), et nettsted der du kan beregne dine egne klimagassutslipp. På bakgrunn av din klimaprofil vil du så kunne gi et klimaløfte om å kutte i

egne utslipp. Det blir spesielt fokusert på transport, energitiltak, kvoter og miljømerking.

Miljøet påvirker livskvaliteten vår, og livskvalitet er nettopp arbeidsprogrammet for forbundet vårt i 2008. I handlingsplanen har miljø- og forbrukerpolitikk fokus på ”ernæring, økologi, klima og beredskap”. Vi håper at alle lag setter fokus på miljøet og klimaløftet, enten gjennom studiearbeid, som tema på lagsmøter og/eller åpne møter.

Lykke til med arbeidet!

Wenche Berg Stuenes, utvalgsleder

SMAKFORSTERKEREN GLUTAMAT I MATEN

Tilsetningsstoffet og smakforsterkeren glutamat (E621) brukes i mange halvfabrikata.

Glutamat blokkerer stoffet leptin, som gir oss metthetsfølelse. Smakforsterkeren øker spyttproduksjonen. Noe som gjør oss sultne, som igjen fører til overvekt og fedme.

Glutamat brukes til å drepe nerveceller på forsøksdyr. Det etterlyses forskning på hvordan stoffet påvirker hjernen. Studier viser at aper fikk hjerneskade av stoffet. Rapporter antyder at glutamat kan føre til infertilitet og sykdommer som astma, diabetes, demenssykdommer og ADHD.

Svenskene forbød glutamat i barnemat på 1970-tallet og på Island er butikkjedene nødt til å merke produkter som inneholder glutamat. I Norge godkjenner Mattilsynet glutamat til bruk i mat. Hvor lenge skal vi vente på at de norske myndighetene tar tak i dette? Det er noe som heter ”føre-var-prinsippet”.

*Norges Kvinne- og Familieforbund
Nord-Trøndelag krets*

Klimakamp & folkeopplysning

STUDIEPLANNR: 1007011009

MÅL:

Deltakerne skal gjennom studieringen få ny innsikt, kunnskap og forståelse av klima/miljø utfordringene og bli motivert til å skape folkelig engasjement lokalt.

MÅLGRUPPE:

Interesserte som vil diskutere og utvikle en dypere forståelse av emnene. Det stilles ingen krav til forkunnskaper.

STUDIERING MED LÆRER:

Studieplan bør brukes med en leder som har ansvaret for at målet i studieplanen nås. For noen emner kan det være en god idé å ha en foredragsholder.

ANBEFALT TID:

Minst 12 timer (som inkluderer tid til studiebesøk, stand, debattmøter)

ARBEIDSMETODE:

Studieringen starter med at deltakerne presenterer seg selv og forteller hvilke forventninger de har til kurset. Presentasjonsrunden gir hele gruppen mulighet til å få oversikt om det er noen i gruppen som har spesielle kunnskaper om emnene, slik at deres kunnskap kommer til anvendelse og hele gruppen kan få nytte av det. Gruppa må diskutere seg fram til hvilke emner studieringen skal fokusere på.

Arbeidet i studieringen vil veksle mellom det læreren formidler av fakta-kunnskap, utdypningen og kommentarer gjennom samtale i hele gruppen.

Er det over 15 deltakere på kurset kan det dels inn i mindre arbeidsgrupper som kan få i oppgave å forberede hvert sitt emne spesielt for de andre.

Det kan utarbeides spesifikke spørsmål og arbeidsoppgaver til hvert møte, men en kan også velge vide diskusjonstemaer hver gang en møtes. Hjemmearbeid, og lesing av eventuell tilleggs litteratur (Biblioteket /

internett!) innenfor hver emnedel, vil forberede deltakerne bedre til samtalen i gruppa. Aktuelle filmer på video, kan også inngå som del av studieringen.

Ta gjerne en studietur til bedrifter eller kommunale virksomheter. Vandring i nærmiljøet kan også inngå i møtene.

EMNER:

- Bærekraftig utvikling
- Globalisering
- Klimautfordringer
- Fordeling av goder
- Lokale miljøtiltak

Emnelisten er ikke fullstendig.

Studieringen står fritt til å bli enige om andre emner eller innfallsvinkler til temaet. Gi oss melding ved søknad hvilke emner studieringen velger.

TILTAK:

Studieringen bør også ha som målsetting å få i gang nye aktiviteter lokalt om klimautfordringene: Stand, folkemøter, lage avisinnlegg, utspørring av politikere, studiebesøk – se miljøtiltak i for eksempel kommune/bedrift, visning av aktuelle filmer med diskusjon etterpå.

MATERIELL OG NETTSTEDER:

Sjekk med din egen organisasjon om materiell, strategi- og handlingsplaner inneholder noe om klima/miljø utfordringene. Det kan også være andre lokallag som har gjort nyttige erfaringer.

Grønn Hverdag www.gronnhverdag.no har materiell og oppdatert informasjon. Fra 1. september 2008 er **www.klimablubben.no** et viktig nettsted hvor for eksempel Studieringene kan konkurrere om klimatiltak. **Hundreårsmålene** www.hundreårsmålene.no er en folkeaksjon på nettet. Her foreslås det klimatiltak, som etter avstemming vil bli viktige for Stortinget. **Framtiden i våre hender** www.framtiden.no tilbyr foredragsholdere og faktaark: <http://framtiden.no/publikasjoner/>

foredragstilbud/

Klimautslipp og forbruk - faktaark <http://framtiden.no/200802072164/faktaark/klima/klimagassutslipp-fra-forbruk.html>

Rapporter om klima

<http://framtiden.no/rapporter/klima/>

Arbeidsnotater om klima

<http://framtiden.no/arbeidsnotater/klima/>

Folkeakademiens Landsforbund

FAL har “Se verden i øynene” som sin satsning:

http://www.folkeakademiet.no/filer/se_verden_i_oynene_delplan.pdf

Se også **www.populus.no** for oppdatert informasjon om temaet.

Det er leder og deltakerne som sammen velger aktuelt materiell for de emner en ønsker å lære noe om.

Ved ferdigmelding vedlegg liste over benyttet litteratur og/eller artikler og hefter.

EVALUERING:

Evalueringen bør ta utgangspunkt i målet og deltakernes forventninger, samt hvordan studieringen legger til rette for å innfri forventningene. Kontroller midtveis at hvert emne blir behandlet så grundig som deltakerne ønsker innenfor det tidsrommet tiltaket har totalt. Snakk også om atmosfæren.

Klarte gruppa sammen å skape et trivelig og trygt miljø slik at deltakerne følte at de fikk bidra med sine kunnskaper og erfaringer? Var studieringen et møtested der deltakerne fikk kunnskap og fikk dele erfaringer som gir vekst og utvikling, og kanskje motivasjon både for å delta i nye læringsprosesser og til å skaffe seg mer kunnskap på egen hånd?

Vil studieringen arbeide videre med andre emner?

Populus – studieforbundet folkeopplysning 2008, www.populus.no søknad og kursbevis/ CV.

http://www.populus.no/index.php?option=com_content&task=view&id=85&Itemid=39

PRESSEMELDING

DATAANGREP KAN LAMME NORGE

- Kombinasjonen av fysiske og digitale trusler kan gjøre terror- og sabotasjeanslag mye mer virkningsfulle en rene fysiske anslag, mener Sven Ullring, utvalgsleder for NOU "Når sikkerheten er viktigst". Han er bekymret for manglende politisk interesse rundt landets digitale beredskap.

- En sentral forutsetning for å møte dagens trusselbilde på en effektiv måte er å berede grunnen for et helhetlig sivilmilitært samarbeid som tilføres de nødvendige midler. Det innebærer at også politikerne engasjerer seg. Min erfaring er, så langt, at landets justisminister brenner sterkere for andre saker enn samfunnssikkerhet, sier Sven Ullring i et intervju med tidsskriftet Trygge Samfunn, som utgis av Kvinners Frivillige Beredskap (KFB).

KRISEN I GEORGIA

Under den væpnede konflikten i Georgia beskyldte partene hverandre gjensidig for digitale angrep mot samfunnsskrittiske installasjoner.

- Et dataangrep vil kunne redusere myndighetenes evne til å informere, mobilisere og gjennomføre tiltak, øke angst og forvirring i samfunnet og flytte fokus fra andre mål. I dag er det fullt mulig å fremkalle et fullstendig sammenbrudd i kritiske samfunnsfunksjoner som energiforsyning, matleveranser, transport og betalingstjenester uten fysisk ødeleggelse av bygninger, veier, kraftledninger og annen infrastruktur, fremholder Ullring. Den tidligere toppsjefen i Veritas understreker betydningen av at samfunnet må ha evne til å reagere raskt og samordnet på et angrep. En forsinkelse i håndteringen vil kunne øke skadevirkningene dramatisk.

TRENGER EN "HOVEDREDNINGSSENTRAL"

- For at vi nasjonalt skal være i stand til å håndtere alvorlige dataangrep trenger vi en "Hovedrednings-sentral" basert på myndighet til å treffe beslutninger på tvers av de normale ansvarsfullmakter. Vi trenger mer ressurser til Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NMS) og dens avdeling, NorCERT (Norwegian Computer Emergency Team). Her bør sivile og militære ressurser ses i sammenheng. Digital krigføring eller dataangrep mot kritiske samfunnsfunksjoner vil også få alvorlige konsekvenser for Forsvaret og ikke bare det sivile liv, sier Sven Ullring.

For nærmere opplysninger og kommentar:

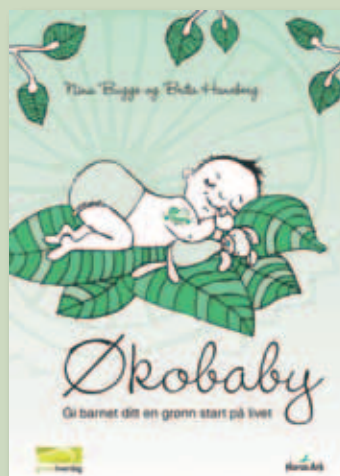
Sven Ullring

Mobiltelefon: 900 88 655

sven.ullring@veritas.com

BOKANMELDELSE:

ØKOBABY

Årets julegave til småbarnsforeldre kommer fra Nina Bugge og Brita Haneberg, begge ansatt i Grønn Hverdag. Gaven er en spesiell miljøbok som har fått det fine navnet Økobaby, med undertittel "Gi barnet ditt en grønn start på livet".

Forfatterne

opplyser at det i denne boken først og fremst er klima-og miljøaspektet de legger vekt på. Det vil si at utgangspunktet er hva som er bra for miljøet og at de ikke går så grundig inn på de helse-messige sidene. Men det er jo slik at vi mennesker er en del av naturen, og at det som er bra for miljøet vanligvis også er bra for oss.

Har du barn eller venter barn, vil du finne mye nyttig og praktisk informasjon om hvordan du kan velge miljøvennlige vaner og produkter til beste for barnet og miljøet.

FORFATTERNE HAR LAGT STØRST VEKT PÅ FØLGENDE TEMAER:

- Hjemmelaget mat av gode råvarer, eller økologisk ferdigmat
- Kjøp brukt, bytt, resirkuler- eller kjøp god kvalitet som varer
- Trenger barnet enda en bamse?
- Miljøtips til vordende mammaer
- Tøybleier er enklere enn du tror

Boken inneholder også en mengde nyttige nett-adresser og god informasjon om bl.a. miljømerker/merking. Med andre ord, boken er nyttig for oss alle. Så har du ikke småbarnsforeldre å gi boken til, gi den i julegave til deg selv.

God lesing.

Økobaby kan bestilles gjennom Grønn Hverdag på nett eller telefon.

Bjarnhild Hodneland

Beredskap i en adventstid

Desember, årets mørkeste måned – ute, eller er den det? Lysene fra butikkvinduene, fra de mange juletrær og husvinduer, julepynt i gatene, alt lyser opp og minner oss om hva som snart kommer. Julehøgtiden.

Men også inne tennes mange lys. Lilla lys tennes og der barna er med hører vi gjerne sang eller opplesing ” Nå tenner vi det første lys”. Forventningene er stor, lyset skinner, baking foregår, julegaver pakkes inn, advents- og julefortellinger leses og fine barneprogram ser vi sammen på tv.

Men, ja dessverre er det også i noen tilfeller et men. Er vi forsiktige nok. Det er en fiende ute og går på denne tiden, BRANN. Brannfolkene har det ofte travelt i adventstiden. La oss alle

prøve å holde denne fienden borte. Tenk beredskap også i adventstiden.

Vær forsiktig når vinduene er åpne, vinden tenker ikke beredskap. Påse at lysene er ordentlig slukket før man tar natten og ikke la barn leke med lysene.

Vi ønsker alle en lys og fin adventstid og med ønsker om en fredfull julehøgtid.

*Bjarnhild Hodneland
Medlem K&F beredskapsutvalg*

«Jeg i slett lune, Morgenblad?»

200 år med Henrik Wergeland

Ved jubiléer for svunne storheter er det et spørsmål om de holdes i live som historiske og nasjonale klenodier, eventuelt kuriositeter, eller om de fortsatt har aktualitet. Hva har Wergeland med oss å gjøre? Har hans tanker og verk fortsatt noe å si oss, eller er han som man hevdet alt i hans samtid, både språklig og idémessig umulig og utilgjengelig?

AV SIGNE MARIE KITT NORDHAGEN

Ord? Som verden så forakter?
Ord i dikt?
Ennu mer foraktelig!
Akk, hvor usle disse makter
til å fekte
for den sannhet I fornekte.

Ve deg, skald, det er din død,
synger du herhjemme.
Kilden lik, i jordens skjød,
kvele du din stemme!
Dvergen hører kildens kval.
Ingen din fornemme skal!

Gjem ditt kvede i ditt bryst,
skjønt det er en smerte.
Folkets munn er blevet tyst,
syknet er dets hjerte.
Kun et ensomt ekko til
dine sanger lytte vil.

Kongeørn, med lenke spent
om sitt ben og vingen brutt,
som i over tyve år,
siden den ble halvdød skutt,
har for simpel gårdshund tjent
på en ensom bondegård,
lider dog
ei den arme dikters vande,
som i lite folk er født,
hen i verdens hjørne støtt
med et språk,
som ei rekker fra sin krok
lenger enn dets leppers ånde.

Hva oppnår vi med ord? Hva er viktige
kampsaker i et folk og et land?
Når de fram? Og blir de hørt, har de
bedre kår og innflytelse i dag enn på
Wergelands tid? Eller er det fortsatt slik
som i hans dikt, at alt for mange må
slåss med apatien fordi viktige saker for

humaniteten og verdens framtid ikke når
fram?

Er vi et samfunn for alle, også for de
svakeste og mest sårbare? Har alle fått
menneskeverdige utviklings- og leve-
forhold? Har vi klart å fravriste makten
og pengene mer av deres posisjon og
overlegne innflytelse, enn på Werge-
lands tid?

Kampen mot de rike og mektige, med
deres maktutøvelse, egeninteresse og
ofte snevre perspektiver i forhold til
andre mennesker, sosiale grupper og
andre livsformer, var en oppsplitende
kamp som Wergeland førte hele livet.
Men også mot sneversyn og umenneske-
lighet i hele samfunnet, i alle samfunns-
lag. Den stadige kampen mot over-
makten, avmakten i denne forbindelse og
overvinnelsen av motløsheten til nytt håp
og framtidsmot, er et tema han sta-dig
vender tilbake til. Han behandler det
igjen ved hvert nytt knusende slag og
nederlag, for å finne en vei igjennom det.

Og nederlag ble det mange av pga av
hans stridbare, lett antenkelige sinn,
hans sterke engasjement i egen samtid
og innlevelse i andre, hans pågangsmot
og tro på egne idealers berettigelse og på
at de var nødvendige for å utforme et
menneskeverdig samfunn. Men også
fordi han var en visjonær, som tydelig så
på hvilken måte og med innsatsen av
hvilke menneskelige egenskaper tidens
nød og samfunnsoppgavene ville kunne
la seg løse. Hva er vel mere smertelig,
når man ser og medopplever andres
elendighet, enn å oppleve hvordan de
privilegerte likevel foretrekker å holde
fast på småligheten, tryggheten, det
kjente, vante og makelige, fremfor å gå
løs på oppgavene relativt enkelt
gjennom felles innsats? Kanskje er det
kjente toner fortsatt?

“Ung må verden ennu være!”, utbryter
han i fortvilelse over hvor meget
uforstand og andre hindre for humanitet
som menneskene fortsatt har å
bearbeide, og over hvor kort de ennå har
kommet i indre utvikling.

Dette er ingen wergelandsk lovsang til
livet, slik mange feilaktig har oppfattet
det. Leser man hans videre remse like
etter, over hvilke kaoskrefter som
fortsett herjer i menneskeheten, faller
utropet og bildet på plass (fra diktet
“Følg Kaldet” i “Jødinnen”).

Det sosiale spørsmålet henger tett
sammen med et annet: Hva er et
menneske?

Hvilken utvikling har formet oss som
menneskehet? Og hvilke muligheter og
mål har menneskene i seg? Disse spørs-
målene arbeidet han med i hovedverket
«Mennesket». Han gir blant annet disse
karakteristikkene av menneskenes
muligheter og oppgaver i begynnelsen
av diktet:

«Og Ånders arverett er den, at hver
skal mot sitt guddoms opphav nærme
seg ad selvbrutt vei, på uavhengig flukt
igjennom Evigheten.»

«Glem ei, du er støv! Glem ei, du er
mere enn støv!»

«Hersk over Dyret! Over deg selv, det
første i rekken! Mildhet, ei
skrekken, være din kløkt og din makt!
(...) Du i ditt hjerte før i din panne finne
det sanne! (...)

Da hersk over alt, blivet i støvet har
støpt og malt! Betydningen vær i den
nyskapte Jord. Mening og sjel i det
allmaktens Ord i Verden, Guds språk til
seg selv.»

Skjønt teologiutdannet, var han sterkt
kritisk til hvordan kristendommen hadde
utviklet seg gjennom historien. Hva var
kristendommens og religionenes

budskap og oppgave? Var Kirken og de andre gudshusene rundt i verden dens sanne talerør, med presteskap som i årtusener har underlagt seg store menneskegrupper gjennom å spre redsel, og ved politisk spill og maktutøvelse? Eller var kristendommen ment som en støtte i menneskehetens utvikling til stadig friere, mer selvstendige og ansvarlige individer? En hjelp for mennesker som så behovene og mulighetene både i sine egne, i hverandres og i alt liv rundt seg, og som arbeidet med å tilrettelegge for dette livets sanne vekst- og utfoldelse, som en slags livets og Jordens gartnere?

Etter å ha beskrevet menneskenes utviklingsgang gjennom kriser og kamper over lange tidsrom, ser Wergeland for seg menneskene og deres fremtid på slutten av hovedverket («Mennesket»):

«Paradisisk er Jorden, herligt er Mennesket vorden.»

«Hver sin tronehimmel i egen panne har; hver i eget hjerte har alter og offerkar; drott er hver for Jorden, prest er hver for Gud!»

Til slutt: Hvordan står det til med vårt forhold til hans kanskje aller mest kjente sak: Kampen for å bli en inkluderende nasjon også for de fremmede, «de andre» som ønsker eller trenger å komme hit? Og som vi trenger for å fylle en del av våre samfunnsoppgaver?

Kristenfolkets hjerter skulle
være varme julebrød,
honningfulle,
nok til hele verdens nød,
om den kommer som en gjest;
Rosenkvister i dem stukne
som til hellig gledesfest.
- Ve! Ve!

Is de ere, klumper sne,
stener, i hvis rifter sprukne
bor så fæl en mørkets vrimmel,
og hvis bløthet kun er skimmel,
skjønt som fløyel til å se.
Folkets panner skulle være

klare, gjennomiktig, skjære,
som det lys, det melkehvite,
hvor en stjerne frem vil bryte;
og dets åsyn, å så blide,
talende, velsignet milde,
som om de velkommen ville
hele verden kjærlig byde.
- Ve! Ve!

Sorte regnetavler bæres
på det edle sted til syne,
tallbeskrevne
mellom begge øyenbryne;
og av sorger, fulltberuste,
laster som vanvittig le,
vilt med trekk isønderrevne,
sønderknuste,
folkets åsyn tatoveres.

Her er Wergelands oppfordring til sitt eget land når det gjelder våre holdninger til og mottak av fremmede i riket:

Hva om Norges grønne daler
gjestmildt åpnet dem sin bunn?
Hva om en gang i blant dets svale
blod fikk litt av det orientale?
Da må kjærlighet kun befale,
ikke lovenes løvemunn.

I en dialog mellom den imøtekommende «lønningen» og den avvisende «granen» i verket «Jødinnen», setter folkepedagogen Wergeland de to motsatte holdningene til fremmede på spissen. Lønningen appellerer til granen om å utvikle et mere «gjestevennlig sinn», ved å vise til de gavene som de fremmede også fører med seg:

Gi saft – igjen du honning får!
Gi ly – du får musikk!
Gi frihet, mørke gran!
du får det liv, du ser jeg fikk!

Er dette uaktuelle problemstillinger og holdninger i dag?

Hvem avviser vi, og hvem tar vi imot? Hvor mange opprørende historier leser og hører vi ikke om i denne forbindelse, hvert år. Fokuseres det for mye på redselen og de problemene innvandring medfører, i forhold til den kulturelle oppmykningen og berikelsen vi også tilføres? På den annen side: Unnlater man åpenhet om problemer som faktisk oppstår i møtet mellom forskjellige kulturer i den sentrale samfunnsdebatten, og spiller man ikke dermed ballen over til ekstreme krefter i samfunnet?

Eller er det i det hele tatt mulig å føre en åpen samfunnsdebatt av en viss kvalitet, og på et visst nivå, om frustrasjoner på begge sider?

- Som gjensidig hjelp til å tenke og finne flere og bedre løsninger som ikke bryter med et humant lovverk? Dette som noen tillegsspørsmål fra nåtiden.

Wergeland levde i en tid som var mindre kompleks enn vår. Det opplever man når man leser verkene hans. Men likevel: Var det noen som hevdet at Wergeland var passè?

Eg bare spør.

Hard Rain

Kvinner & Familie var tilstede da Fotoutstillingen Hard Rain åpnet på Teknisk museum 19. September

Utstillingen er resultatet av et nær 40 årig prosjekt hvor fotograf Mark Edwards ble inspirert av Bob Dylan i Sahara. Deretter besøkte han mer enn 150 land for å fotografere og dokumentere menneskets kollisjon med naturen. Bob Dylans "A Hard Rain's A-Gonna Fall" danner en poetisk ramme for de dypt engasjerende bildene.

- Jeg får gåsehud av hans bilder alene. Når de i utstillingen står i sammenheng med Bob Dylans A Hard Rain's A-Gonna Fall, er det en urovekkende skjønnhet i bildene som, helt inn til sjelen, dokumenterer de levevilkårene vi har skapt for oss selv som menneskehet etter altfor mange kollisjoner med naturen. Utstillingen inspirerer til at vi, hver og en, gjør noe der vi kan, sier Kathrine Daniloff, kommunikasjonssjef på Teknisk museum.

Historien bak utstillingen startet i juli 1969. Fotograf Mark Edwards gikk seg vill i utkanten av Sahara. Han ble funnet av en tuaregnomade som førte ham til sin leir. Her hørte Edwards Bob Dylans "A Hard Rain's A-Gonna Fall" på en kassettskiver. Opplevelsen av Dylans inntrengende stemme i mørket inspirerte Edwards til å illustrere hver linje av denne episke sangen.

I årene som fulgte, reiste han til over 150 land for å dokumentere det han omtaler som menneskets kollisjon med naturen. Drøye 37 år senere foreligger utstillingen og boken Hard Rain - Our Headlong Collision with Nature.

Bob Dylans tekst danner et poetisk rammeverk for å diskutere verden slik vi ser og opplever den. Edwards

Hard Rain.

setter ikke minst fokus på konsekvensene av menneskeskapte klimaendringer.

Utstillingen Hard Rain åpnet i Eden, England, på Dylans 65-års dag i 2006 og har så langt vært sett av over 10 millioner.

Utstillingen står på Teknisk museum til nyttår.

Boka Hard Rain - Our Headlong Collision with Nature selges i museumsbutikken i samme periode.

I've stepped in the middle of seven sad forests.

TEKSTEN TIL LÅTA
FINNER DU HER:

<http://www.bobdylan.com/#/songs/hard-rains-gonna-fall>

Vil du høre låta sunget av Bob Dylan før du kommer til utstillingen, finner du mange liveversjoner på YouTube. Eventet har også en egen side på Facebook: <http://www.new.facebook.com/event.php?eid=23360822939>

I've walked and I've crawled on six crooked highways.

PRESSEKONTAKT:

Kathrine Daniloff/
Kommunikasjonssjef -
Tlf: 22 79 60 12/90 05 71 92,
Marie Ørstedholm utstillingsleder -
Tlf: 22 79 60 76/95 15 68 76

Heard one hundred drummers whose hands were a-blaazin.

Heard the song of a poet who died in the gutter.

I met a young woman whos body was burning.

BOKANMELDELSE:

NORSK TANTRA

KARTBOK FOR SØKERE av Odd Eirik Ness, utgitt på flux forlag.

”Filosofen Immanuel Kant skrev i sin tid et av de mest siterte filosofiske utsagn: ”To ting fyller meg med stadig større beundring og ærefrykt: stjernehimmelen over meg og morallovene inne i meg.” Men det som for Kant var en spire til inspirasjon, nysgjerrighet og arbeid for å løse jeg-mysteriet, brukes i dag som bortforklaring; en unnskyldning; en tankestopper”, skriver Odd Erik Ness i sin bok ”norsk tantra KARTBOK FOR SØKERE”. Boken inneholder tankevekkende filosofiske betraktninger omkring livet og meningen med det, skrevet med lun humor og forståelige ord. Individets søken etter sitt oppriktige ”jeg” beskrives på en måte som løfter fram et tydelig ikke-dualistisk livssyn, og som peker på betydningen av å være fullt ut tilstede i egne liv. Boken vil utvilsomt kunne være til glede for mange av dem som søker nye vinklinger og innspill til egen utvikling.

JULEGLEDE

Jul skal være glede,
juletre og julemat,
barnelatter i hvert rom,
skinkesteik og kakefat.

Men:
vi har ikke lov å glemme
alle dem som ikke har.

Om vi søker sannhet
er det her vi finner svar:
at det er vår plikt å jobbe for
at jorden blir et sted
der alle menneske får kjenne
ekte julefred.

Toril Sonja Gravdal

Jentebarnet

17. september inviterte Ås K&F til åpent møte. Innledere var Ellen Sjestad fra SISTERHOOD OF OSLO, Safia fra Somalia, som er mor, sykepleier og jordmor, tidligere kulturarbeider i Harstad, nå sykepleier i Halden, og Ellen Karin Larsen, mor, styrer i Holmlia barnehage

HVORFOR JENTEBARNET?

I presentasjonen av møtet kunne vi lese følgende:

Ås kvinne- og familielag ønsker med dette arrangementet å sette lys på jentebarnets situasjon i vårt eget land, først og fremst, men også ta opp jentebarnets oppvekstvilkår i andre verdensdeler, for å gi dybde til perspektivet. Det er først når vi ser hvordan jentebarn vokser opp i andre verdensdeler, at vi en får et bredere perspektiv på oppvekstvilkår og til fulle forstår vår egen situasjon og at det fortsatt er mye å jobbe med når det gjelder jentebarnets stilling i vårt eget samfunn samtidig med at vi har en voksende innvandrerguppe av jentebarn som fortjener vår oppmerksomhet og støtte.

Her i Norge har da jentene alle de rettigheter som kan tenkes, vil du kanskje si. På mange måter har de det, men ikke desto mindre forekommer det alt for ofte jenter som blir misbrukt eller uønsket gravide og må ta abort eller velger å bære frem barnet med alle de konsekvenser det får for deres liv. Andre havner i rusmisbruk av ulike slag og får problemer i forhold til seg selv,

familien og samfunnet. De kan havne i en kriminell løpebane som også er vanskelig å komme ut av. Kjennskap og mot til å søke veiledning er ofte mangelfull. Det koster oss alle dyrt i form av økte utgifter for tilbakeføring til samfunnet.

Svært ofte skyldes alt dette et lavt selvbilde og liten tro på eget verd og muligheter til å ta seg frem i livet som den en er. Ungdom søker naturlig er sammen for felles aktiviteter, gleder og spenning. Da er det svært lett å la de sterke i venneklokken tar styringen over hva de gir seg ut på. Her det er så viktig at foreldre og foresatte når frem med sitt budskap om at tenåringene våre er gode nok slik de er og at de må våge å stå på egne standpunkter og verdier.

Det er dette "Sisterhood of Oslo" prøver å formidle i sine jentegrupper der de har en coach eller leder på omtrent samme alder som jentene, som snakker med dem om alt dette om å tørre å være seg selv og gå inn for å sette seg mål og verdier som holder gjennom livet. Jenter som er trygge på at foreldrene er glade i dem og som er trygge på sitt menneskeverd har mye lettere for å greie seg gjennom en vanskelig ungdomstid og vil selv kunne fungere som gode foreldre når den tid kommer.

På møtet vil vi få besøk av to av lederne i organisasjonen Ellen Sjestad, sykepleier og Anja Emilie Kruse, student og coach i et par av jentegruppene. Virksomheten i Oslo ble startet etter mønster fra Sverige. Vi får her sjansen til å høre om noen

av de erfaringer de har gjort i dette spennende prosjektet om jentebarnets muligheter i Afrika har vi fått Safia fra Somalia til å fortelle. Hun kom til Norge for omtrent 10 år siden med tre små døtre. Hun banket på vår dør og havnet i asylmottak i Oslo og Bærum den første tida for senere å bli tilbudt opphold i Harstad der hun gjorde seg bemerket som en dyktig ambassadør for Afrikas kvinner og ble en avholdt kulturarbeider. Det er et eventyr å høre Safia fortelle om tilpasningen til norske forhold og hvordan hun måtte stå på for sine småjenter som nå er voksne, for at de skulle få et godt og trygt liv her, sammen med norske barn. Hun hører til de kvinner som alltid har noe å gi og gjør det av hele sitt hjerte.

En tredje innleder er Ellen Karin Larsen, førskolelærer og styrer i Holmlia barnehage. Hun vil snakke litt om oppdragelsen av de minste.

Vi tror derfor at kvinner i Ås, både dem som har norske røtter og dem som er kommet hit fra alle verdens kanter, har noe å hente på dette møtet. Vi inviterer dere alle til en spennende kveld. Det vil forhåpentlig gi større innsikt i hva det vil si å vokse opp i Norge. La oss møtes for å lære noe nytt om hverandre og til meningsutveksling. Vi tror bestemt at du vil få en minneverdig kveld.

(For nåværende forbundsleder, som deltok i møtet, ble det en svært minneverdig kveld)

VI STØTTER NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

ASTRI VÅRDAL
Statsautorisert revisor
Postb.109 – Ytre Arna
5889 BERGEN, tlf 55 53 14 94

BODØ INDUSTRI AS
tel 75542150 fax 75542151
trykkeriet@bodoind.no

Går du med en skuespiller i magen?

Bærum Teaterskole starter teatergruppe for voksne.

Alder: Fra 25 år

Sted: Sandvika, Bærum

Oppstart: 22.01.09

For påmelding og informasjon

Se www.barneteater.no,

Teaterskolen.

Velkommen!

Ja!

Jeg ønsker medlemskap i
Norges Kvinne- og Familieforbund

Navn:

Adresse:

Postnr./sted:

Lokallag:

E-post:

INNMELDINGEN SENDES:

Norges Kvinne- og
Familieforbund

Øvre Slottsgt. 6, 0157 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Faks: 22 47 83 99

Hersketeknikker – angår det oss?

AV TORIL SONJA GRAVDAL

Hersketeknikker er etter hvert blitt et begrep som ofte benyttes. Hva bør vi vite om disse teknikkene?

- Hersketeknikker brukes ofte bevisst. Noen ganger kan de være en del av kulturen for eksempel på en arbeidsplass.
- Det handler om både språk og kroppsspråk.
- De som bruker teknikkene spiller ofte på andres svakheter etter avmaktsposisjon.
- Ofte brukes idèdreping som en måte å gi andre en følelse av mindreverd.
- Hersketeknikkene har den egenskap at de gjør deg nervøs og usikker.
- Mobbere bruker ofte hersketeknikker.

Vi bør alle være på vakt, både for å ta vare på oss selv og for å ta vare på hverandre. Det kan se ut til at det er blitt stadig vanskeligere å si ifra om opplevelsen av å være utsatt for hersketeknikker. "Varslere" eller "whistleblowers", blir ofte utsatt for sterke angrep fra den eller de som utøver hersketeknikkene. Det mest kjente "angrepsvåpenet", som brukes mot dem som forsøker å si ifra, er "ryktemakeri". I dette spillet bruker man ofte den metoden som kalles "splitt og hersk". Ved å spre halvsannheter og usannheter kombinert med tilbakeholdelse av adekvat informasjon, søker man å vinne støttespillere i sin kamp mot den som forsøker å sette ord på det som foregår. Dette utspiller seg gjerne i det skjulte, noe som gjør det hele nesten umulig å forholde seg til.

Det beste og mest virkningsfulle våpenet mot hersketeknikker og mobbing er en åpen og ærlig kommunikasjon. Ved å snakke direkte til hverandre vil usannheter, halvsannheter og misforståelser kunne ryddes av veien før de oppnår skadelige dimensjoner.

SOMMERTUR TIL RISØR LØRDAG 16.AUGUST 08

Hele Aust Agder krets var invitert til en sensommertur til Risør. 13 forventningsfulle damer møttes på torget i 10 tiden. Vi besøkte Risør Steinsenter, Embla, Villvin. Dette er foretninger som formidler kunstverk fra flere kunstnere i Risør.

Etter ett par timer bar turen hjem til Reidun i Storgata. Her ble vi servert deilige kaker og kaffe.

Etter kaffe var det tid for å ta turen til Fredsparken. Aktive Fredsreiser feirer 10 års jubileum med Aktive Fredsdager i Risør helgen 16. og 17. august. Fredsparken, som Aktive Fredsreiser har gitt i gave til byen, avdukes og det blir konsert ved The Betales. Prisen Fangenes Testamente tildeles psykiater Edvard Hauff. En flott gave til byen

Så dagens høydepunkt. Taxibåt ut til Stangholmen Fyr uti havgapet. Her spiste vi en fantastisk middag. Fisk i flere varianter.

Vi som var med hadde en helt fantastisk dag i Risør med flott sommervær.

Dette er noe som anbefales til andre lag inviter hverandre å bli bedre kjent rundt om i kretsen.

*Else Marie Angeltveit
Aust Agder krets*

KONTINGENT 2009

Medlemskontingenten indeksreguleres hvert år. Kontingenten for 2009 er 436 kroner.

Krinsårsmøte i Vik

Helga den 4. - 6. april 2008 var det Vik Kvinne- og familielag sin tur til å arrangere krinsårsmøte for Norges Kvinne- og familieforbund, Sogn & Fjordane krins. Arrangementet var lagt til Hopstock Hotell som sytte for godt vertskap.

Lokallagsleiaren ønskte velkommen, og ho gav deretter ordet til varaordførar Olav Turvoll som orienterte om Vik kommune.

Tema for krinsårsmøte var "Kulturarven vår". Strandsitjarstaden Vikøyri er ein del av vår kulturarv, så derfor fekk me vår kjende guide Øystein Bang-Olsen til å ta ein omvising for utsendingane frå fylket; ei oppgåve han meistra med glans !

Etter at dei ordinære årsmøtesakene var unnagjort, var lekmanngudstjeneste i Vik Kyrkje neste post. Programmet vart innleia med Brudemarsj frå Undredal spela på trekkspel av Jens Brekke. Sylvi Nummedal ønskte velkomen, heldt andakt og las velsigninga. Tove Sortevik Geithus las to fine dikt av vår lokale forfattar Hans Hønsi. Åsa Vassli Brekke urframførde Bergrosa på fele m/Jens Brekke på trekkspel. Så var det solosang : Har du hørt hvordan brugommen kaller sin brud og Brudemarsj frå Seljord av Håvard Skaadel. I tillegg til så mykje flott kultur hadde me mange allsongar.

Etter lekmanngudstenesta spaserte årsmøtedeltakarane til Hopstock Hotell att. Der det var festmiddag, helsingar og underhaldning av Ottar Wiik og Jens Brekke. Det er ikkje for mykje sagt at desse to karane tok festlyden med storm !

Alt i alt hadde me ei vellukka helg med mykje flott kultur takka vera mange flinke medhjelparar og utøvarar. Det er så kjekt å få vise fram bygda på ein slik framifrå måte.

Me er visse på at utsendingane reiste nøgde heim.

*Kårhild Melheim Rinde og
Inger Helgesen
-referentar-*

Deltakarar på krinsårsmøte. Her frå Vik kyrkje.

Kårhild, Sylvi, Håvard, Åsa, Tove og Jens.

*Strandsitjarvandring med
Øystein Bang-Olsen i spissen.*

*Ottar og Jens
og kjend stil.*

Elverum Kvinne og Familielag

Medlemstur til Vermundsjøen i Åsnes Finnskog den
6. september 2008

Vi var 10 personer som reiste i 2 biler nedover traktene til Vermundsjøen-Finnskog. Nydelige høstfarger. Treskingen av korn var i full gang på gårdene. Vi kunne vi se at potetene og grønnsakene er neste innhøsting av "markens grøde".

Ved Åsnes Finnskog kirke ble vi møtt av 17 år gamle Petter Kroken som var vår guide. Han fortalte om kirkens historie og om hvordan finske innvandrere kom over grensen til Finnskogen i 1620-1640 årene gjennom Sverige. Det dannet seg en "koloni" i disse folketomme grensetraktene hvor de ryddet land ved å brenne ned skog og deretter så rug som ble avlet fram. I 1870-årene kom vei gjennom skogene, men enda er det finske navn på fjell og steder langs grensen. Veikirken Åsnes Finnskog ble bygget 1861 (ombygd i 1911) Skogfinnenes apostel Carl Axel Gottlund fant dette nydelige stedet ved Vermundsjøen hvor kirken ble plassert. Kirken ble tegnet av en kjent arkitekt ved navn Jacob Wilhelm Nordan. Han har tegnet mange kirker og bygninger. Altertavlen forteller om Jesu oppstandelse. Kopi av Rangvald A. Hjerlow etter maleri av Adolf Tidemann. Originalen finnes i Bragernes kirke. 70 kirker har samme motiv i Norge. Gammelt håndsmidd spir finnes fra 1860. Lyskronen i kirka er en gave som ble brukt i Oslo under Kronprins Olav og Prinsesse Marthas bryllup i 1929. Unge Petter kunne fortelle med en stor kunnskap om historien.

Så var det mat å få! Tvers over vegen for kirka ligger Kafé Finnskog. Kafeen er et populært reisemål. Der stod bord dekket til oss, og her fikk vi muligheten til å spise den tradisjonelle retten som kalles "motti" (nevagraut) laget av rug med stekt flesk, tyttebær og en spesiell brun sjysaus over. Herlig! Ellers var det rikelige retter å velge mellom.

Selve huset er i tømmer med tilhørende stabbur og alderen er ca 150 år, ifølge vertinnen. Det var 10 husmødre som startet kafeen for en del år siden. Dyktige menn og kvinner har sine håndlagede produkter til salgs her. Spennende reisemål!

På hjemreisen tok vi en avstikker over grensen til Sverige hvor vi handlet en del kjøttvarer m.m. En klar konklusjon var at det hadde vært en fin tur!

TANKER VED ÅNESTADKRYSSET

Skogguden Pan, han med fløytespillet i trærne,
Finner vi ham på Hedemarken? Tror ikke det.
Prøv lenger øst.

Bortafør Ånestadkrysset, der langskogene tar til.
Gjennom Elverum og Trysil helt til Botniska viken
kan du høre sangen i trekrone
lyden med eventyr i.

For ved Ånestadkrysset i Løten begynner taigaen
(Visste du det?) Det euro-asiatiske barskogbeltet,
jordklodens grønne skjerf rundt halsen
Som ikke ender før i Stillehavets bølger,
ved Vladivostok.

Tenk over det, neste gang du ser elgskiltene,
at nå er det treskygge, skogsfugl og maur halve
jordkloden rundt. Pans rike. Vårsøget i trekrone.
Lengselsfullt, ofte hissende. Det drar i deg.

Men her ved Mjøsa, i lyset fra innlandsfjorden
har vi en annen Trollmann. Fargenes Maestro.
Han med paletten og tubene. Og nå ved påsketider,
når dette skrives, står han klar til å klemme dem ut.
For vår og sommer. For det store fargeskiftet
over bygd og bakker.

Etter snehvitt bruker han grått og svart. Så lysegrønt.
Og slag i slag; Mørkegrønt og gult og gyllen silke
ingensteder i landet ses det så mektig som her
rundt innlandshavet med det store lyset.

Så vi trives her. Selv uten Pan. Men det er ikke langt
til Ånestadkrysset heller. Fra farger til musikk
Fra penselstrøk til fløytespill i baret
Men pass deg for elg.

Rolf Jakobsen

ECOBIX er en av verdens mest effektive metoder for et naturlig og friskt innemiljø

- Reduserer lukt, svevestøv, muggsopp, pollen osv.
- Teknologien er sertifisert av NASA, som bruker lignende prosess for rensing av luften i romfartøyer
- Forbedrer luftkvaliteten i miljøer opp til ca. 100m²
- Fjernkontroll eller manuell betjening
- Filterløs teknologi
- Lett å håndtere

Ecobix ordinær pris kr 9995,- Medlemspris kr 7996,-
Fresh Air ordinær pris kr 4495,- Medlemspris kr 3996,-
Frakt kommer i tillegg.

Bestilling sendes: post@kvinnerogfamilie.no
eller tlf. 22478380

VIVIL GJERNE FÅ INTRODUSERE DEG FOR Fresh Air FRA EcoQuest

Ved å gjenskape de samme prosessene som naturen benytter seg av for å rense luften utendørs, holder Fresh Air fra EcoQuest innendørs luften frisk og ren hele døgnet. Disse prosessene, sammen kjent som Ecotech, samarbeider synergisk for å eliminere røyk og lukt, og dessuten å drepe bakterier, mugg og meldugg.

På samme måte som rent vann er frisk luft essensielt for vårt velvære. Det å få så mye frisk luft du bare vil er nå like enkelt som å trykke på en knapp, dersom du velger Fresh Air fra EcoQuest.

www.bendixas.com

JULEGAVE?

Nå kan du kjøpe din egen personlige fysioterapeut! Maskinen er også utmerket som julegave til noen som kunne trenge det. Maskinen løser opp stive muskler, øker blodsirkulasjonen, øker forbrenningen og forbedrer immunforsvaret. Pris for medlemmer kun kr. 500,- + frakt
for andre kr. 690,- + frakt

MASSØREN

LC-2002B-2

Den originale massøren med Infrarødt lys

Bestilling kan sendes
via e-post:
post@kvinnerogfamilie.no
Du kan også bestille direkte fra
www.kvinnerogfamilie.no
web-shop
Telefon: 22 47 83 80
Fax: 22 47 83 99

Oslo Krets

Seminar på Klækken 7. til 9. november 2008

Tilstede: 24 medlemmer av Oslo Krets. Gjest: Forbundsleder Toril Sonja Gravdal (lørdag/søndag) og kretsleder i Oppland Wenche Rolstad (fredag/lørdag).

Oslo Krets har hatt høst seminar i mange år. I 10 år har vi reist med Color Line til Kiel.

Hvorfor valgte vi Klækken denne gang?

Nærhet til Oslo, alle kunne fraktes i felles buss fra Oslo. Vi kunne ha ulike foredragsholdere i løpet av langweekenden. Klækken har godt rykte med hensyn til fint miljø, god mat og gode konferansesmuligheter.

Hvorfor seminar: Seminar er en viktig faktor for å la medlemmene bli kjent med hverandre.

Medlemmene er forbundets viktigste ressurs både m.h.t. å komme med nye idéer, få tak i nye medlemmer og gjennom dette styrke forbundets økonomi.

Dag 1 – første del: Undertegnede startet seminaret med informasjon fra Landsmøte på Lillehammer, hvor man tok for seg de ulike resolusjonene som ble sendt inn til de ansvarlige myndigheter som bl.a. var "Høy livskvalitet også for sykehjemsbeboere", "Skole – investering for

framtiden" og "Gi voldtektssaker høyere prioritering". Disse resolusjonen ga myndighetene faktisk rask tilbakemelding på. En av våre observatører fra Landsmøte ga oss også en oppsummering av sine observasjoner fra møtet. Hun syntes møtet var spennende og ryddig inntil man kom til personvalget. Her syntes hun det var mye som virket uprofesjonelt dessverre.

Dag 1 – annen del: Deltakerne ble delt i grupper:

1. Utfordringen var å bidra med å lage en ressursbank som skulle inneholde hvor man kunne finne kunnskap, erfaring, kontaktnett osv. i forbindelse med videre utvikling av krets og lag.

Eksempel på forslag: Aktuelle viktige personer ved temavalg: Barneombudet, helsesøstere, politikere osv. (Navn og adresser på foredragsholdere må katalogiseres)

2. a) Hvilke temaer er aktuelle på medlemsmøter, og hvordan kan

dette kobles opp mot informasjon/kurs med eksterne aktører. F.eks.: Lage spørreskjemaer til medlemmene.

- b) Lagenes møtevirksomhet. Flere eller færre møter i K&Fs "nye hverdag"? **Begrunnelse:** Styre i lagene diskuterer seg imellom. Ikke for få møter, da direkte kontakten kan bli for dårlig. 8 møter er passe!

- 3) a) Hvilke temaer ønskes på kurs over flere dager? F.eks. datakurs, kassererkurs, Vil-kan-tør kurs, mediakurs, helse, samliv osv.

- b) Hva med det kulturelle innslag på slike kurs? Kulturelt innslag positivt.

- c) Hvor skal slike kurs holdes? Båt/ Hotell? **Begrunnelse/ønske:** Kurs på hotell, lettere å få med foredragsholdere.

Veksle mellom hotell og båt.

Vi hadde i løpet av weekenden 3 foredragsholdere med ulike temaer innen miljø og beredskap

Hovedtema på seminaret i år ble Miljø- og forbruker politikk.

Dag 2- Første del: Foredragsholder Jan Vogt fra Totalmiljø.

Tema: Generelt om miljø og klima, og miljø i hverdagen – hvordan påvirker vi miljøet. Deltakerne ble delt i grupper.

1) Hvordan kan dere bidra til å redusere klimautslipp/bli mer miljøvennlig?

Redusere strømforbruk generelt. F.eks.: Slukke lys i rom du ikke er. Dra ut ladere du ikke bruker. Reise kollektivt der du kan. Bilkjøring/kjøre sammen flere. Bruke nærbutikken. Sortering av søppel osv. – Viktig at forholdene legges til rette for forbruker.

Holdningskampanjer i TV og media for øvrig.

Dag 2 - Annen del: Foredragsholder Kersti Mathiassen fra Oikos:

Tema: "Økolo-hva-for-no?"

Tema: Økologisk – helse, miljø og rettferdighet.

Jorda er viktig. – Fra jord til bord. Det tar 2-3 år før man kan kalle en åker økologisk.

Dvs. at virkningen av sprøytemidlene er bort til meitemarken er tilbake.

Det ble snakket om alt fra økologisk jordbruk for både dyr og mennesker og de helse messige gevinstene på sikt. Se etter Debio merke når du skal handle økologisk.

Dag 3 - Foredragsholder Anne-Lise Johansen fra KFB (Kvinner Frivillige Beredskap)

Tema: Viktigheten av å ha beredskap hjemme og internasjonalt.

Hva vi skal ha hjemme: Vann i stor beholder. (Kan holde seg lenge). Fyrstikker, stearinlys, primus (grill), toalettpapir, tørrmat, hermetikkbokser osv.

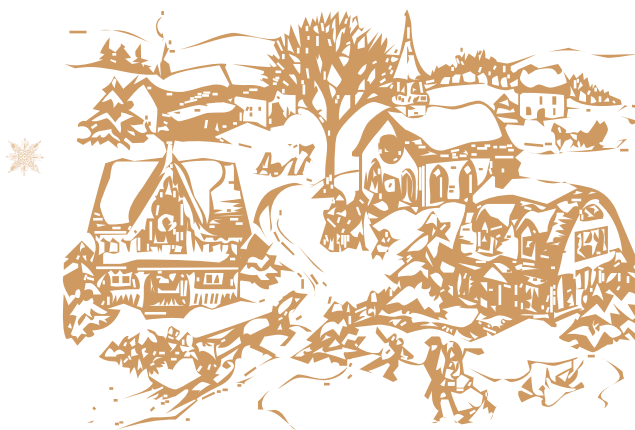
Internasjonalt: Skaffe mat og husly etter katastrofer. Skaffe feltsykehus m/ personell. Gjenoppbygging etter katastrofer osv.

PS: Det ovennevnte er et forkortet referat fra kretsens seminar.

Seminaret ble avsluttet med en tur til Hadelands Glassverk og med buss til bake til Oslo.

*Elisabeth Stubergh Nielsen –
Kretsleder i Oslo krets av K&F*

Vi ønsker alle
medlemmer og
lesere en fredelig
adventstid og
en god jul!

LØSNINGER PÅ SUDOKU FRA FORRIGE NUMMER

Lett

2	6	1	5	4	9	7	3	8
9	3	8	7	2	1	5	6	4
4	7	5	3	6	8	2	9	1
8	2	6	9	7	4	1	5	3
5	4	7	2	1	3	9	8	6
1	9	3	6	8	5	4	2	7
3	1	4	8	9	2	6	7	5
6	5	2	4	3	7	8	1	9
7	8	9	1	5	6	3	4	2

9	1	3	7	5	2	6	4	8
6	4	2	8	9	1	3	5	7
7	5	8	3	6	4	9	1	2
3	6	5	1	4	8	7	2	9
8	7	4	9	2	5	1	6	3
2	9	1	6	7	3	5	8	4
5	8	6	4	3	7	2	9	1
4	2	7	5	1	9	8	3	6
1	3	9	2	8	6	4	7	5

Middels

8	9	7	5	2	1	3	6	4
4	5	1	3	7	6	2	9	8
6	2	3	9	4	8	1	5	7
3	4	6	8	5	2	7	1	9
5	1	2	4	9	7	8	3	6
9	7	8	6	1	3	4	2	5
1	3	4	7	6	5	9	8	2
7	8	5	2	3	9	6	4	1
2	6	9	1	8	4	5	7	3

3	2	7	8	4	5	6	1	9
9	5	4	6	7	1	8	3	2
6	8	1	2	9	3	4	5	7
4	3	8	1	2	7	9	6	5
2	6	5	4	8	9	1	7	3
7	1	9	3	5	6	2	8	4
1	9	6	5	3	4	7	2	8
5	7	2	9	6	8	3	4	1
8	4	3	7	1	2	5	9	6

Materiell fra Norges Kvinne- og Familieforbund

PROFILERINGSARTIKLER MED EMBLEM:

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

- ☐ Pulsvarmere (E) kr. 200,-
- ☐ Ny T-skjorte hvit m/lite farget emblem kr. 130,-
- ☐ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L kr. 130,-
- ☐ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. XL, XXL kr. 130,-
- ☐ Nett i bomull m/skulderhank, sort m/hvitt trykk kr. 40,-
- ☐ K&F skjerf, orange m/sort emblem, 52X52 cm. kr. 40,-
- ☐ 1 pk. à 10 stk. kr. 350,-
- ☐ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. kr. 130,-
- ☐ Smykkenål i sølv kr. 328,-
- ☐ K&F-pin kr. 16,-
- ☐ Bordfane m/farget emblem kr. 90,-
- ☐ Stativ til bordfane kr. 100,-
- ☐ Barnas budstikke (gratis så langt lageret rekker)
- ☐ Lagledernål kr. 190,-
- ☐ Nyhet ! K&Fs skrivebok m/linjer kr. 50,

ARTIKLER FRA MAGNOR GLASSVERK M/EMBLEM:

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

- ☐ Liten krystallskål (A) kr. 250,-
- ☐ Krystallskål (A) kr. 398,-
- ☐ Tulipanvase, klart glass, kr. 498,-
- ☐ Tulipanvase, blått glass, kr. 498,-

SKRIVEPAPIR, KONVOLUTTER O.L. M/EMBLEM:

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

- ☐ Skrivepapiir m/emblem A4, farger, 50 ark kr. 100,-
- ☐ Skrivepapiir m/emblem A4, sort/hvit, 50 ark kr. 50,-
- ☐ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. kr. 100,-
- ☐ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. kr. 60,-
- ☐ Diplom, A4, kr. 15,-

ETIKETTER M/EMBLEM:

Norges Kvinne- og Familieforbund
(kan brukes på gammelt materiell)

- ☐ Etiketter, 48 stk. kr. 30,-

*Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.
Ja, vennligst send meg de varene jeg har
krysset av.*

HEFTER, BØKER, TRYKKSAKER

- ☐ Tilbake til livet, medlemspris kr. 150,-
bokhandlere 126.75
- ☐ Bitch eller Martyr – økonomisk overlevelsesguide for kvinner
kr. 225,- inkl. porto
- ☐ Mosaikk, Helene Freilem Klingberg kr. 125,-
- ☐ Hold drømmen levende, Helene Freilem Klingberg kr. 130,-
- ☐ Hulter til bulter, Bente Nygård kr. 80,-
- ☐ Gøy på landet, Anne Enger kr. 95,-
- ☐ Bok, M. Bolstad: "...og rommene var så tomme at
musene gikk med sørgeslør" kr. 80,-
- ☐ Sangbok (før kr. 75,-) Nå kr. 50,-
- ☐ Melodibok (før kr. 75,-) Nå kr. 50,-
- ☐ Vedtekter kr. 35,-
- ☐ Tillitskvinnemappen, hele kr. 150,- innhold kr. 90,- perm kr. 60,-
- ☐ Prinsippprogram inkl. studieplan kr. 55,-
- ☐ Årbok kr. 100,-

INFORMASJONSMATERIELL

- ☐ Organisasjonskurs, gratis
- ☐ Tidligere numre av medlemsbladet: Gratis
- ☐ Ny folder: "Hvordan kan du støtte arbeidet for en bedre
familiepolitikk..." Gratis
- ☐ Brosjyre "Frihet til å velge"
(tidl. Hvem vi er, hva vi står for). Gratis
- ☐ Løpeseddel: "Familiens fremtid – vårt felles ansvar" Gratis
- ☐ Handlingsplan 2008, gratis
- ☐ Innmeldingsskjemaer, gratis

ANNET MATERIELL FRA K&F

- ☐ Nyhet ! Massasjeapparat kr. 500,-
- ☐ Tillitskvinnebevis kr. 5,-
- ☐ Visittkort m/emblem i farger, 25 stk. kr. 100,-
- ☐ Plakat m/emblem 50x65 cm. kr. 30,-
- ☐ Abonnement på Sentral-og Landsstyrepptokoller (pr.år) kr. 250,-
- ☐ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) kr. 150,-
- ☐ Armbind Morgenfugl kr. 30,-
- ☐ Klistremerker Morgenfugl kr. 75,- for 50 stk.
- ☐ Kort m/emblem kr. 5,- pr. stk. konvolutt kr. 5,- pr. stk.

TILBUD!

- ☐ Handlenett, sort m/hvitt trykk kr. 50,-
- ☐ Collegegenser, blå, lite farget emblem før kr. 250,- nå kr. 100,-
- ☐ Aktivitetskalender før kr. 100,- pr. stk. nå kr. 50,- for 2 stk.
- ☐ Sangbok før kr. 75,- nå kr. 50,-
- ☐ Melodibok før kr. 75,- nå kr. 50,-

Navn/lag:

Adresse:

Postnr./-sted:

Vi ber om å motta materialet innen:

Kupongen sendes:

Norges Kvinne- og Familieforbund
Øvre Slottsgt. 6, 0157 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Fax: 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

For å gi Norges Kvinne- og Familieforbunds medlemmer en full oversikt over hvem som sitter i sentralstyret, landsstyret og sentrale komiteer og utvalg, bringer vi her en liste over K&Fs tillitskvinner.

SENTRALSTYRET

Forbundsleder

Toril S.Gravdal
Kirkedlia 6E, 1339 Vøyenenga
Tlf. 67 15 34 10 (p), 41 32 39 43 (m)
E-post: torilsgr@online.no

1. Nestleder

Grete Nordbæk
Grønlandsgutua 10, 2408 Elverum
Tlf. 62 41 30 80 (P)
Tlf. 97 06 10 98 (m)
E-post: greno10@online.no

2. Nestleder

Eldbjørg Gunnarson
Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik
Tlf. 55 53 11 94 (P), 55 58 29 70 (a)
Tlf. 97 98 37 91 (m)
E-post: eldbgu@online.no

Medlem

Randi Røe
8250 Rognan
Tlf. 75 68 21 95 (a), 48 24 53 52 (m)
E-post: randi.roe@sbnett.no

Medlem

Gunn Evjen
Evjen, 8056 Saltstraumen
Tlf. 94 83 11 12 (m)
E-post: gunnda@live.no

Medlem

Anne Enger
Oppenvægen 429, 2740 Roa
Tlf. 61 32 28 20
E-post: a-enger2@online.no

1. Varamedlem

Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund
Tlf. 90 62 77 35
E-post: emikk@online.no

2. Varamedlem

Else Angeltveit
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
Tlf. 37 27 86 88 (p), 95 09 81 00 (m)
E-post: else.angeltveit@online.no

KRETSLEDERE

Akershus

Liv Holst
Kirkeveien 56c, 1395 Hvalstad
Tlf. 66 84 66 10
E-post: livholst@online.no

Aust-Agder

Else Angeltveit
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
Tlf. 37 27 86 88 (p), 95 09 81 00 (m)
E-post: else.angeltveit@online.no

Bergen/Midthordland

Randi Gjerde
Myrdalsskogen 123, 5117 Ulset
Tlf. 55 19 23 72
E-post: randi61gjerde@gmail.com

Finnmark

Randi Mietinen
Kvartsveien 1B, 9800 Vadsø
Tlf. 78 95 30 21 (p)
E-post: randi@mietinen.com

Hedmark

Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
Tlf. 62 41 70 53
E-post: al.bryhn@tele2.no

Hordaland

Torill Handal
Tangeråshagen 11A, 5630 Strandebarne
Tlf. 56 55 94 92
E-post: torillhandal@hotmail.com

Hålogaland

Kirsti Mentzoni
Lekanger, 8130 Sandhornøy
Tlf. 41200185
E-post: kirsti.mentzoni@c2i.net

Nedre Buskerud

Laila Nordby
Spinnerisletta 95, 3057 Drammen
31 90 28 12 (p*), 41 63 60 84 (m)
E-post: laila_nordby@c2i.net

Nordmøre

Anne-Lise Johnsen
6494 Vevang
Tlf. 71 29 81 56 (p), 71 29 61 84 (a),
71 29 60 70 (**)
E-post: anne-lise@eideprestegjeld.no

Nord-Trøndelag

Anne M. Eggstøl
Langbakken 6, 7800 Namsos
Tlf. 74 27 38 43 (p), 74 21 73 60 (a)
E-post: anne.eggstol@ntebb.no

Oppland

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
Tlf. 61 33 41 18 (*), 40 24 48 96 (m)
E-post: twencher@start.no

Oslo

Elisabeth Stubergh Nielsen
Basaltveien 53, 1359 Eiksmarka
Tlf. 67 14 52 43 (p), 90 04 17 47 (m)
E-post: elistuni@online.no

Rogaland

Ingebjørg Rasmussen
Antonbrøggersgt 15, 4041 Hafrsfjord
Tlf. 51 55 62 51 (p), 98 82 40 18(m)
E-post: ira-f@broadpark.no

Sogn og Fjordane

Sonja Kjørlaug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
Tlf. 57 67 82 29 (p), 97 57 59 71 (m)
E-post: sonja@kjoerlaug.com

Sunnmøre og Romsdal

Vigdis Løseth
Groven, 6440 Elnesvågen
Tlf. 71 26 22 32 (p), 71 24 28 73 (a),
91 59 05 73 (m)
E-post: vigdis.loseth@adsl.no

Sør-Trøndelag

Postmottak:
Magnhild Sørgaard
7176 Linsøya
Tlf. 72 53 55 27

Landsstyrrerrep.:

Berit Kaarsberg Fossum
Marie Michelets vei 6, 7045 Trondheim,
Tlf. 73 92 08 68
E-post: kaarsbfo@online.no

Telemark

Karin Nerli
Skogli 59, 3718 Skien
Tlf. 35 53 51 79
E-post: transport@hannevold.no

Troms

Wenche Hoel
Vollstad, 9419 Sørвик
Tlf. 91 16 34 49 (m)
E-post: we.hoel@gmail.com

Vest-Agder

Eva Ousbey
Nesevn. 38, 4514 Mandal
Tlf. 38 26 58 00 (p)
E-post: ousbey@online.no

Vestfold

Else-Bjørg Andersen
Urdsgt. 1B, 3182 Horten
Tlf. 33074994
E-post: elsban@frisurf.no

Østfold

Anne Mette Johansen
Saltboveien 10, 1560 Larkollen
Tlf. 69 26 38 81
E-post: annemette@saltbo.com

Øvre Buskerud

Bente Kaugerud
3359 Eggedal
Tlf. 32 71 47 84 (p)*, 41 43 01 20 (m)
E-post: bkkaug@online.no

KOMITEER

Finanskomiteen

Tone Holene (leder)
Bjørkveien 18, 1816 Skiptvet
Tlf. 69 80 90 07 (p), 24 14 11 53 (a)
E-post: i.holene@c2i.net

Vedtektskomiteen

Haldri Karin Engenes
5437 Finnås
E-post: haken.engeres@c2i.net

Valgkomiteen

Vera Welle (leder)
Presthølvn. 7, 4580 Lyngdal
Tlf. 38 34 50 63 (p), 38 33 42 75 (a),
977 29 703 (m)
E-post: vvelle@online.no

Prinsippprogramkomiteen

Vigdis Løseth (leder)
Groven, 6440 Elnesvågen
Tlf. 71 26 22 32 (p), 71 24 28 73 (a)
E-post: vigdis.loseth@adsl.no

Miljø- og forbrukerutvalget

Wenche Berg Stuenes (leder)
6453 Kleive
Tlf. 71 24 23 98 (p)
E-post: wstuenes@online.no

Internasjonalt utvalg

Kristin Hansen (leder)
Ospev 3, 6854 Kaupanger
57678530 (p), 90564730 (m)
E-post: kristin.hansen@eninvest.net

Anne Marit Hovstad (prosjektleder)

Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
Tlf. 37 04 14 48 (a), 95 87 79 09 (m)
E-post: annemarit@hovstad.com

Beredskapsutvalget

Anne-Sophie Bondeson (leder)
Grindveien 4, 1640 Råde
Tlf. 69 28 45 32 (p), 95 89 87 11 (m)
E-post: bondeson@frisurf.no

Nordens Kvinneforbund

Vera Welle
Presthølvn. 7, 4580 Lyngdal
Tlf. 38 34 50 63 (p), 38 33 42 75 (a),
977 29 703 (m)
E-post: vvelle@online.no

Håndverkstedet for barn og unge

Randi Sjursen Lønning (leder)
Lønning 1, 5443 Børmo
Tlf. 53 42 43 51
E-post: hengrik@hengrik.no

Populus - studieforbundet folkeopplysning

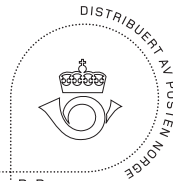
Pb 440 Sentrum, 0301 Oslo
Tlf. 24 14 11 50
E-post: populus@populus.no

Sekretariatet

Øvre Slottsgate 6
0157 Oslo
Tlf. 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99
E-post: post@kvinnefamilie.no
www.kvinnefamilie.no

B Returadresse:
Norges Kvinne- og Familieforbund
c/o Mereo
Storgaten 2A, 4876 GRIMSTAD

B-Economique
NORGE

Gode grunner til å velge Norges Kvinne- og Familieforbund

- en partipolitisk uavhengig organisasjon med rundt 6000 medlemmer

VI HAR FIRE HOVEDSATSINGSOMRÅDER:

Kvinnepolitikk
Familiepolitikk
Miljø- og forbrukerpolitikk
Internasjonalt samarbeid

BARNEHAGER, PARKER OG HÅNDVERKSTEDER

Våre 23 kretser og ca 350 lokallag driver nettverkstiltak over hele landet. Du kan alltid nå oss på telefon, faks, e-post og Internett. Visste du at lokallagene til sammen driver over 300 tiltak for barn og unge i form av barnehager parker og arbeidsstuer?

NORDENS KVINNEFORBUND

Norges Kvinne- og Familieforbund er tilsluttet Nordens Kvinneforbund med omtrent 100.000 medlemmer.

Vi er også medlem av Associated Country Women of the World (ACWW) med 11 millioner medlemmer i 60 land. ACWW er tilknyttet FN.

INTERNASJONALT PROSJEKTARBEID

Internasjonalt prosjektarbeid for å bedre kvinners levekår over hele verden, er viktige arbeidsoppgaver for forbundets tillitsvalgte i Internasjonalt utvalg.

Forbundet er tilsluttet FOKUS, et kompetanse- og ressurscenter i internasjonale kvinnespørsmål med omtrent 250.000 medlemmer i Norge.

OMSORG FOR BARN OG ELDRE

Vi er opptatt av kvinnepolitikk, familiepolitikk, gode oppvekstvilkår for barn og unge, gode skoler, barnehager, skolefritidsordning (SFO) og kontantstøtteordningen. Vi vil ha et likeverdig skoletilbud i hele landet, et regelverk som sikrer arbeidsmiljølov for barn og en minimumsstandard ved skolene. Vi ønsker varierte omsorgsløsninger for våre eldre og syke, med et allsidig velfungerende kommunalt helsetilbud til eldre og pleietrengende, gode hjemmebaserte omsorgstjenester, institusjoner og omsorgsboliger.

FORBRUKERSAKER

Norges Kvinne- og Familieforbund er en av landets største private forbrukerorganisasjon.

Familien som forbruker er i fokus. Videre merking av matvarer og matvaresikkerhet.

Barn og medier, bekjempelse av medie vold, ernæringsspørsmål i hjem og skole, er også prioriterte saker. Vi vil fortsette å rette søkelyset mot kvaliteten på offentlige tjenester og påse at våre medlemmer blir ivaretatt på beste måte

www.kvinnerogfamilie.no